

**UCHWAŁA NR XXXV239.2021  
RADY POWIATU ZIELONOGÓRSKIEGO**

z dnia 30 grudnia 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2022-2024**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r., poz. 920 z późn. zm), oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm) **uchwała się, co następuje:**

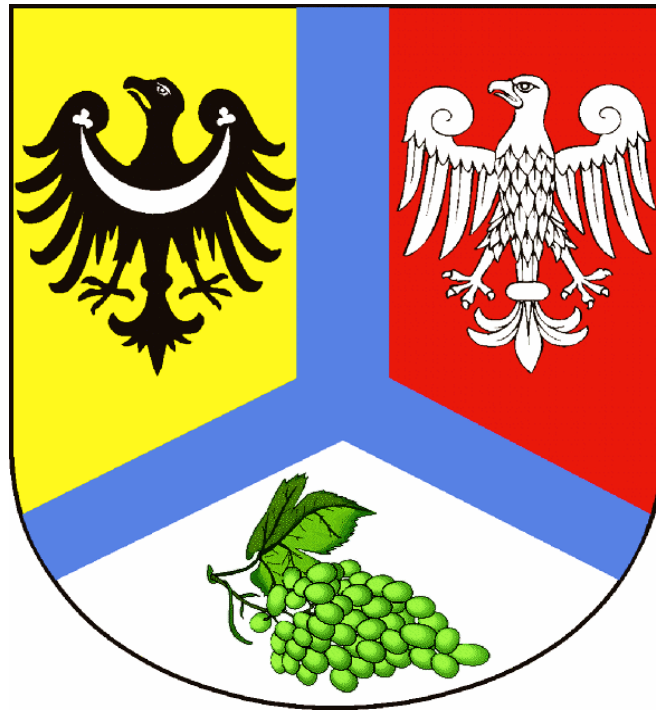
**§ 1.** Przyjmuje się do realizacji Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2022-2024, stanowiący załącznik do uchwały.

**§ 2.** Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Zielonogórskiego.

**§ 3.** Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady  
Powiatu Zielonogórskiego

**Edwin Łazicki**



## **Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2022 – 2024**

Zielona Góra, grudzień 2021 rok

## Spis treści

1. Wstęp	3
2. Podstawy prawne programu	4
3. Charakterystyka zadań powiatu wynikających z ustawy o wspieraniu rodzin i systemie pieczy zastępczej	5
4. Zasoby instytucjonalne	7
5. Charakterystyka pieczy zastępczej - definicje	15
6. Diagnoza pieczy zastępczej oraz jej usamodzielnianych wychowanków na terenie powiatu zielonogórskiego za lata 2018-2020	16
6.1. Charakterystyka rodzinnej pieczy zastępczej	29
6.2. Charakterystyka instytucjonalnej pieczy zastępczej	34
6.3. Usamodzielnianie wychowanków pieczy zastępczej	37
7. Cele i zadania programu	40
8. Środowiska rodzinne zagrożone umieszczeniem dzieci w zastępczych formach opieki, współpraca z asystentem rodziny	45
9. Limit rodzin zastępczych zawodowych	46
10. Beneficjenci programu	46
11. Realizatorzy programu	47
12. Czas i miejsce realizacji	47
13. Zasady finansowania programu	47
14. Monitoring i ewaluacja	47
15. Spis tabel i wykresów	49

## 1. Wstęp

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej został opracowany na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020r. poz. 821 z późn. zm.). Ustawa ta zobowiązuje powiat do organizowania dla dzieci pozbawionych wsparcia ze strony rodziny naturalnej – opieki zastępczej w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Zgodnie z art. 182 ust. 1 ww. ustawy zadania powiatu starosta wykonuje za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie zielonogórskim jest **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze**.

Art. 180 pkt 1 wyżej cytowanej ustawy zobowiązuje powiat do opracowania i realizacji 3 - letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. W związku z upływającym okresem obowiązywania Programu, należało opracować nowy dokument, który na bazie dotychczasowych doświadczeń uwzględnia m. in. organizowanie opieki i wychowania w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej, przyznawanie świadczeń obligatoryjnych i fakultatywnych przewidzianych ustawą.

Niniejszy program rozwoju pieczy zastępczej w powiecie zielonogórskim służy usystematyzowaniu i ukierunkowaniu działań, ustaleniu priorytetów i zakresu prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej. Zadania określone w programie stanowią kontynuację działań nad rozwojem pieczy zastępczej, które zostały podjęte w ramach Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2019 – 2021. Program jest także zgodny z programem opracowanym w tym zakresie na poziomie województwa oraz kierunkami polityki prorodzinnej, a także wypracowanymi i obowiązującymi standardami w zakresie pomocy dziecku i rodzinie obowiązującymi w Unii Europejskiej.

Podstawowym celem programu jest zapewnienie każdemu dziecku z naszego powiatu całkowicie lub częściowo pozbawionemu opieki rodziców odpowiedniego środowiska wychowawczego, organizowanego w formie rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Harmonogram działań z zakresu rozwoju pieczy odzwierciedla przyjęte założenia i działania na najbliższe 3 lata.

Program zawiera charakterystykę zadań realizowanych przez **powiat** w myśl założeń ww. ustawy, diagnozę rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz jej usamodzielnianych wychowanków z terenu powiatu zielonogórskiego oraz wynikające

z tej diagnozy cele i kierunki działań mające przyczynić się do rozwoju pieczy zastępczej na terenie powiatu zielonogórskiego poprzez:

- 1) rozwój, w tym profesjonalizację rodzinnej pieczy zastępczej,
- 2) doskonalenie systemu instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- 3) doskonalenie podstaw organizacyjnych systemu pieczy zastępczej,
- 4) zapewnienie wsparcia dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.

## 2. Podstawy prawne programu

1. Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989r. (Dz. U. z 1991r. Nr 120, poz. 526).
2. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. z 1997r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020r., poz. 821 z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020r., poz. 920 z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020r., poz. 1876 z późn. zm.)
6. Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020r., poz. 1359).
7. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2018r., poz. 969).
8. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r. Nr 274, poz. 1620).
9. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011r., w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r. Nr 292, poz. 1720).
10. Wojewódzki program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Uchwała nr XXVI/371/16 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 grudnia 2016r. w sprawie uchwalenia Wojewódzkiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej).
11. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016 – 2022 (Uchwała nr XVIII.113.2016 Rady Powiatu Zielonogórskiego z dnia 31 marca 2016 roku).

### 3. Charakterystyka zadań powiatu wynikających z ustawy o wspieraniu rodzin i systemie pieczy zastępczej

W systemie prorodzinnej profilaktyki i opieki nad dzieckiem należy uznać podstawową rolę opiekuńczą i wychowawczą rodziny w rozwoju dziecka. W procesie socjalizacji ważne jest poznanie ludzi, otoczenia, siebie. Kształtuje się znajomość zasad i reguł, norm moralnych obowiązujących w grupach społecznych, w których żyjemy. Z procesem tym wiąże się działanie. W sprawnym systemie prorodzinnym należy systematycznie podejmować pracę z rodzicami biologicznymi tak, by umożliwić dzieciom powrót do ich środowiska rodzinnego.

Rodzinie mającej trudności w wypełnianiu swoich funkcji można udzielić pomocy w formie:

- 1) poradnictwa rodzinnego,
- 2) terapii rodzinnej,
- 3) pracy socjalnej.

Do zadań specjalistycznych, które ma realizować powiat zalicza się poradnictwo rodzinne - zapewnienie opieki i wychowania dzieciom poza rodziną, w tym w rodzinach zastępczych i placówkach wychowawczych.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań **własnych powiatu** należy:

- 1) **opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów** dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
- 2) **zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej** w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) **organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym** opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 4) **tworzenie warunków** do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 5) **prowadzenie placówek** opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- 6) **organizowanie szkoleń** dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego

oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;

- 7) **organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej**, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
  - a) grup wsparcia;
  - b) specjalistycznego poradnictwa;
- 8) **wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej**;
- 9) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
- 10) **prowadzenie rejestru** danych o osobach zakwalifikowanych i pełniących funkcję rodziny zastępczej;
- 11) **kompletowanie** we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- 12) **finansowanie**:
  - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
  - b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
  - c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;
- 13) **sporządzanie** sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- 14) **przekazywanie** do biura informacji gospodarczej informacji, o zaległościach z tytułu nieponoszenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Do **zadań zleconych** z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

- 1) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu wsparcia rodzin z dziećmi;
- 2) finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, uprawnionych do tego na mocy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej starosta wykonuje za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

#### **4. Zasoby instytucjonalne**

W powiecie zielonogórskim funkcjonuje 9 ośrodków pomocy społecznej, których działanie związane jest ze wspieraniem rodziny naturalnej i rodzinnej pieczy zastępczej:

##### **Ośrodki pomocy społecznej:**

- 1) Ośrodek Pomocy Społecznej w Babimoście  
66 – 110 Babimost, Plac Powstańców Wielkopolskich 11, tel. (68) 351 24 44
- 2) Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojadłach  
66 – 130 Bojadła, ul. Sulechowska 35, tel. (68) 352 38 51
- 3) Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwieńsku  
66 – 016 Czerwieńsk, ul. Piłsudskiego 4, tel. (68) 321 90 95
- 4) Ośrodek Pomocy Społecznej w Kargowej  
66 – 120 Kargowa, ul. Rynek 33, tel. (68) 352 51 28
- 5) Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim  
66 – 010 Nowogród Bobrzański, ul. Poczтовая 7, tel. (68) 327 68 43
- 6) Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulechowie  
66 – 100 Sulechów, ul. Jana Pawła II 52, tel. (68) 478 22 44
- 7) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy  
66 – 008 Świdnica, ul. Długa 85/1, tel. (68) 327 32 30
- 8) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebiechowie  
66 – 132 Trzebiechów, ul. Parkowa 1a, tel. (68) 351 42 63
- 9) Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaborze  
66 – 003 Zabór, ul. Lipowa 15, tel. (68) 321 83 05.

Celem działania pomocy społecznej, zgodnie z ustawą z 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych



sytuacji. Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni.

W ramach swoich kompetencji i zadań pracownicy socjalni:

- 1) przeprowadzają wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji rodziny lub osoby, uruchamiają procedurę „Niebieskiej Karty” przewidzianej dla pomocy społecznej, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie (nie wymaga to zgody osoby dotkniętej przemocą),
- 2) przygotowują wszechstronny plan pomocy,
- 3) monitorują efekty podjętych działań,
- 4) pomagają w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych,
- 5) udzielają szeroko rozumianego poradnictwa np. prawnego, psychologicznego lub wskazują miejsca, gdzie można uzyskać taką pomoc,
- 6) udzielają informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy i w uzasadnionych przypadkach udzielają pomocy finansowej (w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych) oraz rzeczowej (np. odzież, żywność),
- 7) informują o możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym,
- 8) w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa, powiadamiają organy ścigania,
- 9) w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka pracownicy socjalni wykonujący obowiązki służbowe mają prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Przy każdym ośrodku pomocy społecznej działają Zespoły Interdyscyplinarne działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w którego skład wchodzi przygotowani do skutecznego zajmowania się problematyką przemocy specjaliści. Zadaniem Zespołu jest kompleksowe zajmowanie się rodzinami oraz monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy, a w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa, poinformowanie o tym odpowiednich służb.

Ponadto, zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021r., poz. 1119), przy każdym z gminnych ośrodków pomocy społecznej działają **Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**.

Komisja inicjuje i monitoruje działania związane z edukacją i profilaktyką rozwiązywania problemów alkoholowych. Celem działań jest ograniczanie dostępności alkoholu, zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej osobom

uzależnionym, podejmowanie działań w związku z podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie oraz zwiększanie zdolności osób do radzenia sobie z istniejącymi problemami alkoholowymi. Podejmowane działania mają za zadanie wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin, kształtowanie zdrowego stylu życia oraz pomoc rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych. Komisja uprawniona jest do podejmowania czynności zmierzających do sądowego orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu, zobowiązania poddania się leczeniu odwykowemu. Ponadto, Komisja realizuje określone ustawowo zadania gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

### **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze**

65 – 057 Zielona Góra, ul. Podgórna 5

Przedmiotem działalności Centrum jest realizacja zadań własnych Powiatu oraz zadań zleconych wynikających z przepisów prawa z zakresu:

- a) pomocy społecznej,
- b) pieczy zastępczej,
- c) przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- d) rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych.

oraz innych ustaw nakładających obowiązek wykonywania zadań na powiatowe centra pomocy rodzinie, a także nadzorowanie i koordynowanie działań jednostek podległych oraz współpracujących w tym obszarze.

Odbiorcami usług i świadczeń są osoby zagrożone wykluczeniem społecznym lub wykluczone społecznie m.in. osoby opuszczające domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, dzieci umieszczone w pieczy zastępczej, usamodzielniani wychowankowie opuszczający pieczę zastępczą, rodziny zastępcze, ofiary i sprawcy przemocy w rodzinie, a także osoby niepełnosprawne.

### **Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Sulechowie i punkt w Zielonej Górze**

66 – 100 Sulechów, Kruszyna 1; 65 – 057 Zielona Góra, ul. Podgórna 5

Poradnia w Sulechowie udziela pomocy dzieciom, młodzieży, nauczycielom i rodzicom na terenie całego powiatu. Pracownicy realizują zadania poradni również poza placówką, w środowisku dzieci i młodzieży, w tym w środowisku rodzinnym, między innymi

poprzez prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych, korekcyjno-kompensacyjnych, terapii logopedycznej oraz badań diagnostycznych. Pracownicy Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej udzielają dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno – pedagogicznej, w tym logopedycznej. Pomagają także wybrać kierunek kształcenia i zawód. Poradnia wydaje opinie m. in. w sprawie: wcześniejszego przyjęcia dziecka do szkoły podstawowej oraz odroczenia rozpoczęcia spełniania obowiązku szkolnego, pozostawienia ucznia klas I-III szkoły podstawowej na drugi rok w tej samej klasie, objęcia ucznia nauką w klasie terapeutycznej, dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb ucznia, u którego stwierdzono specyficzne trudności w uczeniu się. W poradni działa zespół orzekający o potrzebie kształcenia specjalnego oraz o potrzebie nauczania indywidualnego. Opinię wydaje się na wniosek rodziców. Korzystanie z pomocy udzielonej przez poradnię jest dobrowolne i nieodpłatne.

### **Specjalny Ośrodek Szkolno -Wychowawczy w Sulechowie**

66 – 100 Sulechów, ul. Łączna 1

Ośrodek zajmuje się nauczaniem dzieci niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym. Nauczanie odbywa się na poziomie szkoły podstawowej specjalnej, zasadniczej szkoły zawodowej (specjalność: kucharz małej gastronomii) oraz szkoły przysposabiającej do pracy (specjalność: pracownik gospodarstwa domowego i ogrodnik). W Ośrodku utworzony został oddział rewalidacyjno-wychowawczy dla dzieci w wieku przedszkolnym, skierowanych na zajęcia przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną. Ośrodek dysponuje internatem w Sulechowie. Do ośrodka przyjmowani są uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną.

### **Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Babimoście**

66 – 110 Babimost, ul. Kargowska 61

Ośrodek jest przeznaczony dla chłopców w wieku 13 – 18 lat, którzy są w nim umieszczani na podstawie orzeczeń wydanych przez sąd. W placówce prowadzone są zajęcia wyrównawcze, psychoterapia, terapia Biofeedback, socjoterapia, a także zajęcia w ramach kół zainteresowań: m. in. piłki nożnej, siatkówki, piłki plażowej, koszykówki, tenisa stołowego, kółka szachowego, muzycznego, dziennikarskiego. Ośrodek dysponuje salą sportową, wielofunkcyjnym boiskiem oraz rowerami.

Na terenie placówki prowadzone są także spotkania dla rodziców, podczas których wykorzystywane są elementy pedagogizacji oraz „Szkoły dla Rodziców”. W ramach tych

zajęć pokazywane są sposoby radzenia sobie z trudnościami związanymi z wychowaniem nastolatków. Kadra pedagogiczna Ośrodka wspiera rodziców podczas odwiedzin i rozmów telefonicznych.

### **Zespół Szkół Specjalnych im. Kawalerów Maltańskich przy Centrum Leczenia Dzieci i Młodzieży w Zaborze**

66 – 003 Zabór, ul. Zamkowa 1

Misją Zespołu Szkół Specjalnych przy Centrum Leczenia Dzieci i Młodzieży w Zaborze jest organizowanie kształcenia i wychowania, by wspomagało ono leczenie w zintegrowanym działaniu pedagogiczno-medycznym oraz przygotowało ucznia – pacjenta po powrocie z placówki do prawidłowego funkcjonowania w macierzystym środowisku.

W skład Zespołu wchodzi Szkoła Podstawowa Specjalna oraz Zespół Pozalekcyjnych Zajęć Wychowawczych.

W szkole przebywają dzieci skierowane do Centrum Leczenia Dzieci i Młodzieży w Zaborze celem diagnostyki i leczenia, z zaburzeniami emocjonalnymi i psychicznymi, zaburzeniami rozwoju psychicznego, zaburzeniami nastroju, zaburzeniami nerwicowymi związanymi ze stresem i pod postacią somatyczną, chorobami odżywiania itd. Proces edukacji ucznia jest maksymalnie zindywidualizowany, a w uzasadnionych przypadkach indywidualny.

### **Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Zaborze**

66 – 003 Zabór, ul. Zamkowa 1F

Ośrodek jest placówką turnusową, przeznaczoną maksymalnie dla 36 wychowanków. Wychowanków przyjmuje się na okres jednego półrocza, przy czym pierwszy miesiąc jest okresem próbnym. W przypadkach szczególnie uzasadnionych Zespół ds. Okresowej Oceny Wychowanków może rekomendować potrzebę przedłużenia terapii na kolejny okres.

Opieka nad dziećmi w Ośrodku jest bezpłatna, natomiast rodzic pokrywa koszty wyżywienia. Wysokość opłaty ustalona jest przez dyrektora MOS. W trudnej sytuacji materialnej rodzice (opiekunowie prawni) mogą się starać o dofinansowanie z właściwego ośrodka pomocy społecznej. W zależności od posiadanych środków w MOSie organizowane są dodatkowe zajęcia z języka angielskiego, fotografii, koszykówki, zajęcia teatralne, wycieczki krajoznawcze i turystyczne.

Ośrodek podlega Urzędowi Marszałkowskiemu w Zielonej Górze, jest finansowany z budżetu państwa. Nadzór pedagogiczny nad placówką sprawuje Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wlkp.

## **Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Przytoku**

66-003 Przytok, Przytok – Przytoczki

Ośrodek mieści się na terenie ośmiohektarowego zabytkowego parku i jest prowadzony dla dzieci, które z powodu zaburzeń rozwojowych, trudności w uczeniu się i zaburzeń w funkcjonowaniu społecznym zagrożone są niedostosowaniem społecznym lub uzależnieniem i wymagają stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania oraz specjalistycznej pomocy psychoedukacyjnej.

Głównym zadaniem Ośrodka jest eliminowanie przyczyn i przejawów zaburzeń zachowania oraz przygotowanie wychowanków, w miarę możliwości, do życia zgodnego z obowiązującymi normami społecznymi i w integracji ze środowiskiem. Ośrodek zapewnia wychowankom naukę w szkole podstawowej, udział w indywidualnych lub grupowych zajęciach specjalistycznych w zakresie terapii pedagogicznej, w zajęciach psychoedukacyjnych, socjoterapeutycznych, profilaktyczno – wychowawczych, udział w zajęciach sportowych, turystycznych, rekreacyjnych oraz kulturalno – oświatowych.

## **Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia (WOTUW)**

65-186 Zielona Góra, ul. Ludwika Zamenhoffa 27

W strukturze Ośrodka mieszczą się:

- 1) poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia,
- 2) poradnia terapii uzależnienia od substancji psychoaktywnych i współuzależnienia,
- 3) oddział dzienny dla osób uzależnionych od alkoholu,
- 4) dział organizacji szkoleń.

Do Ośrodka mogą zgłaszać się osoby uzależnione od alkoholu, narkotyków, leków, nikotyny, hazardu, internetu, seksu itp. Ośrodek udziela także konsultacji i wsparcia rodzinom osób uzależnionych. Leczenie jest bezpłatne.

## **Lubuski Ośrodek Profilaktyki i Terapii (LOPiT)**

65-090 Zielona Góra, ul. Jelenia 1A

LOPiT jest specjalistyczną placówką udzielającą świadczeń w zakresie uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych, udzielającą pomocy osobom wychodzącym z nałogu i ich rodzinom. Dysponuje szeroką kadrą specjalistów z zakresu psychiatrii, psychologii oraz terapii uzależnień. Ponadto oferuje kompleksowe programy pomocy terapeutycznej.

W ofercie Ośrodka znajdują się:

- 1) hostel dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych,

- 2) poradnia uzależnień od substancji psychoaktywnych,
- 3) poradnia uzależnień od alkoholu i współuzależnieni,
- 4) oddział dzienny dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych,
- 5) program leczenia substytucyjnego,
- 6) terapia uzależnień behawioralnych.

### **Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Parasol”**

65-040 Zielona Góra, ul. Mieszka I 2-4

Powiatowy Ośrodek Wsparcia „Parasol” skierowany do osób z niepełnosprawnością intelektualną i psychicznie chorych z terenu powiatu zielonogórskiego. W swojej misji wpisuje zadania:

- 1) zapobieganie izolacji społecznej i bierności życiowej,
- 2) zapobieganie izolacji osób psychicznie chorych i upośledzonych umysłowo,
- 3) integracja osób niepełnosprawnych,
- 4) zapobieganie powstawania zjawiska „uzależnienia” od pomocy społecznej,
- 5) poprawa jakości funkcjonowania w rodzinie i społeczeństwie.

„Parasol” jest placówką dziennego pobytu, przeznaczoną dla 35 osób z powiatu zielonogórskiego, przewlekłe psychicznie chorych i z upośledzeniem umysłowym. Celem Ośrodka jest zapewnienie podopiecznym oparcia społecznego, pozwalającego im na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, usamodzielnienie i integrację społeczną, rozumianą jako przywrócenie możliwości pełnienia ról społecznych. Głównymi obszarami działań ośrodka jest prewencja (profilaktyka i oświata zdrowotna), zwiększenie zaradności życiowej, poprawa funkcjonowania w życiu codziennym oraz utrwalanie wcześniej nabytych umiejętności, a także podnoszenie poziomu stymulacji w otoczeniu poprzez kontakt i integrację z grupą. Oferują zajęcia: artystyczne, techniczne, komputerowe, gospodarstwa domowego, ruchowe, w sali doświadczania świata, edukacyjne, rekreacyjne, muzykoterapeutyczne, biblioterapeutyczne, relaksacyjne.

### **Ośrodek Interwencji Kryzysowej**

65 – 762 Zielona Góra, ul. Aleja Wojska Polskiego 116 G

Ośrodek jest czynny 24 godziny na dobę, zapewnia pomoc dla kobiet w ciąży lub z małoletnimi dziećmi, a także dla osób bezdomnych, pokrzywdzonych przemocą w rodzinie oraz innych osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej. Ośrodek zapewnia (w razie potrzeby) artykuły spożywcze, dostęp do środków czystości, artykułów higieny osobistej, odzieży, a także poradnictwo prawne, psychologiczne, pomoc medyczną i wsparcie duchowe.

## **Instytucje zajmujące się poradnictwem zawodowym**

Poradnictwo zawodowe jest usługą rynku pracy realizowaną przez powiatowe urzędy pracy, centra informacji i planowania kariery zawodowej oraz podmioty ekonomii społecznej. Poradnictwo zawodowe polega na udzielaniu pomocy w rozwiązywaniu problemów zawodowych osób zgłaszających się po taką pomoc do urzędu.

Pomoc może być świadczona w formie indywidualnego kontaktu z osobą potrzebującą pomocy lub za pośrednictwem łącza telefonicznego albo internetowego.

W ramach usługi poradnictwa zawodowego prowadzone są również grupowe spotkania w formie warsztatów z osobami potrzebującymi pomocy.

Poradnictwo zawodowe w powiatowych urzędach pracy oraz w centrach informacji i planowania kariery zawodowej jest realizowane dla wszystkich zainteresowanych **bezpłatnie**.

- 1) PUP – Powiatowy Urząd Pracy, Zielona Góra, ul. S. Batorego 126a;
- 2) CiPKZ – Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej, Zielona Góra, ul. Stanisława Wyspiańskiego 15;
- 3) CIS – Centrum Integracji Społecznej, Zielona Góra, ul. Stanisława Staszica 4;
- 4) OHP – Ochotnicze Hufce Pracy, Klub Pracy, Mobilne Centrum Informacji Zawodowej, Zielona Góra, ul. Zamenhoffa 1;
- 5) ABK – Akademickie Biuro Karier, Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra, ul. Wojska Polskiego 69;
- 6) SZOK – Szkolny Ośrodek Kariery, Zespół Szkół Ekologicznych, Zielona Góra, ul. Francuska 25 A;
- 7) Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Sulechów, ul. Kruszyna 1;  
Punkt w Zielonej Górze, ul. Podgórna 5;
- 8) BAB – Biuro Aktywizacji Bezrobotnych, Caritas Diecezji Zielonogórsko – Gorzowskiej, Zielona Góra, ul. Bema 32-34.

## **Inne instytucje i organizacje działające na rzecz dziecka i rodziny**

Na terenie powiatu zielonogórskiego oraz Miasta Zielona Góra funkcjonuje szereg instytucji i organizacji świadczących pomoc i wsparcie na rzecz potrzebujących, grup defaworyzowanych, zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych społecznie.. Są to m.in. świetlice środowiskowe, ośrodki wsparcia, kluby seniora, stołówki dla ubogich, schroniska dla bezdomnych, magazyny pomocy żywnościowej, wypożyczalnie sprzętu rehabilitacyjnego, poradnie specjalistyczne i inne.

## 5. Charakterystyka pieczy zastępczej - definicje

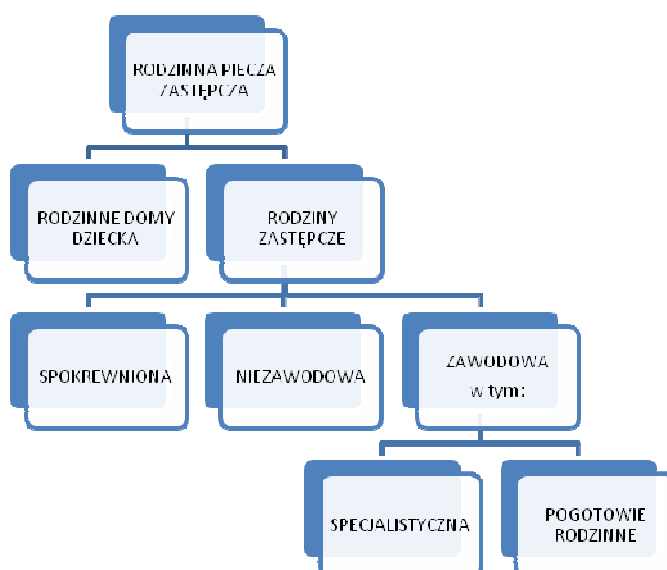
Definicja pieczy zastępczej została zapisana w ustawie z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Piecza zastępcza to forma tymczasowej opieki nad dzieckiem sprawowana przez zespół osób lub instytucji, w przypadku gdy opieki tej nie mogą sprawować rodzice biologiczni.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Ideą pieczy zastępczej jest **czasowe zapewnienie opieki i wychowania** dzieciom, których rodzinom sąd, drogą postanowienia, ograniczył lub pozbawił władzy rodzicielskiej. Rodzina zastępcza przyjmując dziecko pod swoją opiekę, dba o jego rozwój fizyczny i intelektualny, zaspakaja potrzeby zarówno w sferze materialno-bytowej jak i emocjonalnej. Angażuje się w proces kształcenia, pogłębia zainteresowania, organizuje wypoczynek. Pokazuje jak tworzyć więzi, dbać o innych i o siebie. Najkrócej mówiąc wypełnia obowiązki rodzicielskie wobec dziecka, dla którego tworzy rodzinę zastępczą. Rodzice zastępczy w swoich działaniach współpracują z rodziną biologiczną, która bierze udział w podejmowaniu ważnych decyzji dotyczących ich dzieci.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa podstawowe formy pieczy zastępczej, dzieląc ją na rodzinną i instytucjonalną.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:



Wykres 1. Rodzinne formy pieczy zastępczej.



## 6. Diagnoza pieczy zastępczej oraz jej usamodzielnianych wychowanków na terenie powiatu zielonogórskiego za lata 2018 – 2020

Starosta Zielonogórski Zarządzeniem Nr 78/2011 z dnia 28 grudnia 2011 roku wyznaczył Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z regulaminem organizacyjnym PCPR utworzono **Zespół ds. pieczy zastępczej**.

Na mocy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, opiekę nad rodzinami zastępczymi przejęli koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, którzy zatrudnieni są w ramach wspomnianego Zespołu ds. pieczy zastępczej. Zgodnie z nowelizacją ww. ustawy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką łącznie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka.

Poza systematycznym wspieraniem rodzin w ramach pracy koordynatorów, powołany Zespół realizuje **szkolenia kwalifikacyjne dla kandydatów na rodziny zastępcze**. Szkolenia te prowadzone są przez wykwalifikowanych trenerów **Programu PRIDE – Rodzinna Opieka Zastępcza**, zatwierdzonego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Ukończenie cyklu szkoleniowego uprawnia uczestników do ubiegania się o uzyskanie kwalifikacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub niezawodowej. Ostateczną decyzję o przyznaniu kwalifikacji podejmuje komisja kwalifikacyjna składająca się z trenerów, psychologa i przedstawiciela Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze prowadzone są w miarę zapotrzebowania, średnio raz do roku.

Szkolenie dla kandydatów na rodziny zastępcze obejmuje:

- spotkanie informacyjne,
- 12 sesji grupowych - od 3 do 4 godzin każda (całe szkolenie to 60 godzin, w tym 10 godzin praktyk),
- indywidualne spotkania z trenerami,
- konsultacje indywidualne w domu kandydatów (2 spotkania po 2-3 godziny każde),
- praktyki w pieczy instytucjonalnej lub w rodzinach zawodowych - minimum 10 godzin,
- kończące spotkanie decyzyjne tzw. Panel.

Sesje programu PRIDE odbywają się nie częściej niż raz w tygodniu. Każda rodzina musi posiadać podręczniki oraz wypełnić indywidualnie wszystkie „księgi życia”. W szkoleniu grupowym powinno uczestniczyć co najmniej 6 osób, przy czym optymalna liczba osób to 12 -16. Obecność kandydatów na każdej sesji jest obowiązkowa.

Sesje szkoleniowe obejmują następującą tematykę :

**Sesja pierwsza – wprowadzenie do PRIDE.** Sesja ta określa wiedzę i umiejętności nazywane „kompetencjami”, które są potrzebne rodzicom zastępczym, aby mogli dobrze wypełniać swoje obowiązki. Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej dowiadują się na jakich zasadach rodziny zastępcze mogą współpracować z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i innymi specjalistami.

**Sesja druga – współpraca na rzecz dziecka.** Podczas tej sesji omawiane są metody wzmacniania przez rodziny zastępcze tożsamości dziecka, jego dziedzictwa kulturowego i poczucia własnej wartości, a także jak ważna jest stabilizacja w życiu dziecka oraz dlaczego praca zespołowa jest najlepszym sposobem budowania stabilizacji dzieci i rodziny

**Sesja trzecia – więź.** W trakcie spotkania przekazywane są informacje, jak kształtuje się więź między dzieckiem, a rodzicami biologicznymi i w jaki sposób opiekunowie zastępczy mogą odbudować zdolność dziecka do więzi.

**Sesja czwarta – znaczenie rodziny w życiu dziecka.** Poruszane są zagadnienia dotyczące poziomów rozwoju dziecka oraz na jakim etapie rozwoju może być dziecko, które trafi do rodziny zastępczej.

Po tej sesji odbywa się również wizyta w miejscu zamieszkania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, podczas której trenerzy prowadzący szkolenie poruszają problemy nurtujące rodzinę i wskazują kompetencje kandydatów na rodziców zastępczych.

**Sesja piąta - strata.** Podczas tej sesji przedstawiane są rodzaje strat, jakich doświadczają dzieci po oddzieleniu ich od rodziny naturalnej, a także jak bardzo poczucie straty jest w stanie opóźnić ich rozwój. Omówiony zostanie proces przeżywania żalu po stracie, jego oddziaływania na to, jak dziecko się czuje i zachowuje, a także w jaki sposób stawić czoło stracie i jak pomóc dziecku radzeniu sobie z takim odczuciem.

**Sesja szósta – poczucie wartości a wzmacnianie więzi rodzinnych.** Sesja ta skupia się na tym, w jaki sposób oddzielenie od rodziny naturalnej wpływa na poczucie wartości dzieci. Przedstawione zostaną podstawowe założenia systemu pomocy dziecku i rodzinie, zgodnie z którym dzieci objęte opieką zastępczą powinny powrócić (o ile jest to możliwe) do swoich naturalnych rodzin.

**Sesja siódma – porozumiewanie się.** Sesja ta dotyczy jednej z najważniejszych umiejętności w opiece nad dziećmi – umiejętności rozmowy.

**Sesja ósma – wychowanie wspierające.** W sesji ósmej omawiane jest utrzymanie właściwej dyscypliny. Obejmuje ona definicję dyscypliny, zespół celów oraz rozróżnianie dyscypliny od kary. Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej podczas tej sesji mają okazję poznać różne metody wychowawcze oraz przyczyny różnych zachowań dziecka.

**Sesja dziewiąta – planowanie stałych, stabilnych rozwiązań.** Umożliwia zapoznanie się z różnymi sposobami pomocy dzieciom w budowaniu bezpiecznych, wychowawczych i trwałych związków. Podczas tej sesji omawiane są również sposoby osiągania przez dziecko stabilizacji, poczynając od starań na rzecz powrotu dziecka do rodziców biologicznych. W sesji tej prezentowane są sposoby zapewniania trwałych związków tym dzieciom, które nie mogą wzrastać w swoich rodzinach.

**Sesja dziesiąta - zmiany.** Daje praktyczne spojrzenie na to, czego należy oczekiwać podczas pierwszych godzin, dni i tygodni po przeprowadzce dziecka do rodziny zastępczej. W sesji tej bada się także długofalowy wpływ, jaki na dziecko wywierają zmiany miejsca zamieszkania. Sesja ta zakończona zostanie omówieniem rodzajów wsparcia, jakiego rodziny zastępcze mogą oczekiwać u innych członków zespołu.

**Sesja jedenasta – rodzina zastępcza po przyjęciu dziecka.** Ta część sesji ma charakter podsumowujący, podczas jej trwania omawiane będą wszystkie kwestie, które należy przedyskutować przed podjęciem ostatecznej decyzji o stworzeniu rodziny zastępczej, także kwestia właściwego przygotowania dzieci własnych kandydatów na opiekunów zastępczych do nowej, czekającej ich sytuacji w domu. Program tej sesji obejmuje także różne specjalne potrzeby dzieci, w tym zaburzenia takie jak FAS, czy ADHD.

**Sesja dwunasta – Panel.** Na ostatnim spotkaniu, kandydaci otrzymują certyfikat ukończenia szkolenia, który nie jest jednoznaczny z otrzymaniem kwalifikacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Zarówno przed samym szkoleniem jak i po jego zakończeniu kandydaci spotykają się z psychologiem i pedagogiem PCPR. Specjaliści badają kandydatów po czym sporządzają opinię pod kątem posiadanych przez nich predyspozycji i motywacji do pracy w charakterze rodziny zastępczej.

Cały proces szkoleniowy prowadzi do podjęcia świadomej i odpowiedzialnej decyzji, czy osoby uczestniczące w szkoleniu chcą i czy mają odpowiednie umiejętności, aby stać się rodziną zastępczą.

Dane kandydatów, po zakwalifikowaniu, umieszczane są w rejestrze danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodzin zastępczych, prowadzonym przez Organizatora. Kandydaci oczekują na propozycję ze strony Organizatora lub podejmują samodzielne działania zmierzające do stworzenia rodziny zastępczej.

W okresie 2018 - 2019r. w szkoleniu PRIDE uczestniczyło **8 osób**, z czego **7 uzyskało kwalifikacje do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.**

W 2020 roku rozpoczęto następną edycję szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze. W związku z sytuacją epidemiczną występującą na terenie kraju

szkolenie zostało zawieszono - w celu zapobiegania oraz zwalczania zakażenia wirusem SARS-CoV-2 i rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej u ludzi, wywołanej tym wirusem.

W momencie poluzowania obostrzeń sanitarnych szkolenie zostało wznowione i ostatecznie trwało do czerwca 2021r. Uczestniczyło w nim **16 osób, z czego 9 otrzymało kwalifikacje do pełnienia roli rodziny zastępczej**. Pozostałe 7 osób, jest w trakcie uzyskiwania kwalifikacji.

Rodziny zastępcze z terenu powiatu zielonogórskiego objęte są **wsparciem specjalistów** zatrudnionych w PCPR. Pedagog, psycholog oraz prawnik prowadzą systematyczne spotkania z rodzinami (zarówno z rodzicami zastępczymi, jak i dziećmi) oraz udzielają wsparcia w razie zgłaszanego zapotrzebowania. Psycholog i pedagog uczestniczą w procedurze kwalifikacyjnej przyszłych rodzin zastępczych oraz w spotkaniach zespołów do spraw oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, jak także współtworzą plany pomocy dziecku.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań organizatora pieczy należy również podnoszenie kwalifikacji i kompetencji rodzin zastępczych. W latach 2018 – 2020 zorganizowano **szkolenia dla funkcjonujących rodzin zastępczych**:

1. Grupy wsparcia dla rodzin zastępczych z terenu powiatu zielonogórskiego - prowadzone przez psychologa PCPR.
2. Zajęcia grupowe dla rodzin zastępczych z zakresu doradztwa prawnego.

Program warsztatów obejmował zagadnienia z zakresu:

- a) ograniczenie, zawieszenie i pozbawienie władzy rodzicielskiej,
  - b) prawo spadkowe,
  - c) meldunek dzieci oraz długi rodziców,
  - d) świadczenia obligatoryjne i fakultatywne dla rodzin zastępczych,
  - e) omówienie wątpliwości na linii PCPR – Rodzina Zastępcza,
  - f) prawa i obowiązki rodziny zastępczej w świetle prawa,
  - g) prawa rodziny biologicznej i dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej.
3. Realizacja szkolenia dotyczącego zjawiska cyberprzemocy, w ramach sieci wsparcia rodzin zastępczych, przy współpracy z policjantami z Zespołu ds. Profilaktyki Społecznej i Nietletnich Komendy Miejskiej Policji w Zielonej Górze.
  4. Realizacja warsztatów edukacyjnych „Bezpieczeństwo dziecka w sieci”, związane z problematyką zagrożeń wobec dzieci i młodzieży w internecie, w tym m.in. zagadnienia dotyczące uwodzenia w sieci, cyberprzemocy, sekstingu czy nadużywania internetu. Jak również form aktywności w sieci, szkodliwych treści,

poznawania zasad oraz katalogu rozwiązań w sytuacjach związanych z zagrożeniem w sieci. Wspólne poszukiwania odpowiedzi na pytania tj. Internet, jako narzędzie nauki, pracy, rozrywki i komunikacji, a w którym momencie powinniśmy zacząć się martwić tym, że dziecko spędza w sieci za dużo czasu? Gry komputerowe – uzależnienie czy rozwijanie wyobraźni? Jakie niebezpieczeństwa czyhają w internecie? Czy internet może posłużyć jako narzędzie zacieśniające więzi pomiędzy rodzicami i dziećmi? Co mówią nam oznaczenia gier komputerowych?

5. Udział w kampanii „19 dni przeciwko przemocy i krzywdzeniu dzieci i młodzieży” – spotkanie z Panią Magdaleną Golińczak - dietetykiem. Warsztat skierowany był do rodzin zastępczych pozostających pod opieką PCPR. Podczas spotkania rodziny zastępcze zostały zaproszone do rozprawienia się z mitami na temat zdrowego stylu życia, omówienia najczęściej popełnianych błędów przy komponowaniu diety i sposobie odżywiania się oraz przeanalizowana nowej piramidy zdrowego żywienia i aktywności fizycznej. Przy omawianiu poszczególnych aspektów zdrowego stylu życia, uczestnicy spotkania zwrócili szczególną uwagę na potrzeby dzieci i młodzieży, co wpisywało się przewodni temat w kampanii, jakim była walka z głodem i niedożywieniem.
6. Wyjazdowe warsztaty edukacyjno – rekreacyjne dla rodzin zastępczych z dziećmi do lat 15, uczestników projektu „Razem aktywnie w przyszłość” – II edycja realizowanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Lubuskie 2020 Oś Priorytetowa 7. Równowaga społeczna, działanie 7.2. programy aktywnej integracji realizowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie finansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego. Warsztaty odbyły się w ośrodku/hotelu REMES SPORT&SPA w Opalenicy.

Ponadto w okresie sprawozdawczym 2018 – 2019, organizowane były cykliczne spotkania integracyjno-konsultacyjne dla rodzin zastępczych przy udziale dzieci, rodziców biologicznych oraz pracowników PCPR:

1. Piknik z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego 2018, na terenie Wojewódzkiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Drzonkowie.
2. Spotkanie integracyjne „Pieczony Ziemniak 2018,” dla rodzin zastępczych i dzieci w nich przebywających, zorganizowane we współpracy z Nadleśnictwem Babimost.
3. Spotkanie przedświąteczne „Kolorowe ozdoby świąteczne,” w Sali Kolumnowej Urzędu Marszałkowskiego dla wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej i rodziców

zastępczych oraz dla wychowanków Domu Dziecka w Klenicy oraz rodziców biologicznych.

4. Spotkanie wielkanocne 2019 „Wiosenne ozdoby i kolorowe pisanki.”
5. Uroczyste obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego 2019, organizowane w Przytoku na terenie Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii im. Ireny Sendlerowej, przy współudziale pracowników i dyrekcji Domu Dziecka w Klenicy, pracowników Zespołu Szkół Edukacyjnych w Trzbiechowie oraz Pracowników MOS'u w Przytoku.
6. Spotkanie integracyjne z okazji Dnia Pieczonego Ziemniaka 2019, w Ośrodku Sportu i Rekreacji w Świdnicy.
7. Andrzejkowe spotkanie Rodzin Zastępczych, połączone z przygotowaniem ozdób świątecznych „Kolorowe ozdoby świąteczne” – 2019.

W roku 2020, organizacja szkoleń oraz spotkań integracyjno – konsultacyjnych została znacznie ograniczona z uwagi na **pandemię COVID-19** i związane z nią ograniczenia sanitarno-epidemiczne. W roku 2020 z zachowaniem wszelkich środków ostrożności oraz środków ochrony własnej, odbyły się następujące wydarzenia:

1. Dzień Dziecka w Klenicy, na którym obecni byli wychowankowie placówki opiekuńczo-wychowawczej, opiekunowie/wychowawcy, a także wóldarze powiatu i dyrektor PCPR. Dzieci otrzymały życzenia zdrowia i prezenty okolicznościowe.
2. Spotkanie integracyjno-konsultacyjne dla zawodowych rodzin zastępczych połączone z uroczystym rozpoczęciem kampanii społecznej „Podziel się domem. Zostań Rodziną Zastępczą,” organizowaną przez PCPR.
3. Przez cały okres trwania pandemii, pracownicy PCPR świadczyli pomoc skierowaną do rodzin zastępczych i mieszkańców z terenu powiatu zielonogórskiego w postaci interwencji kryzysowej oraz specjalistycznego poradnictwa psychologicznego - w ramach dyżurów telefonicznych psychologa PCPR oraz psychologów pracujących w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sulechowie.
4. Informowanie Rodzin Zastępczych z terenu powiatu zielonogórskiego o bezpłatnych szkoleniach i webinarjach online dot. rodzicielstwa zastępczego, wychowania dzieci i młodzieży, bezpłatnych telefonach zaufania i grupach wsparcia oraz umieszczanie tych informacji na stronie internetowej PCPR oraz na profilu PCPR w mediach społecznościowych.

W okresie od 01.01.2019r. do 31.07.2021r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze realizowało w partnerstwie z firmą FONTE Elżbieta Cudo z Zielonej Góry **projekt unijny „Razem aktywnie w przyszłość” – II edycja.**

Projekt współfinansowany był ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Lubuskie 2020, Oś Priorytetowa 7. Równowaga społeczna, Działanie 7.2. Programy aktywnej integracji realizowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie.

Kwota dofinansowania wyniosła 1 479 000,00 zł, a wkład własny 261 000,00 zł, który stanowiły świadczenia dla rodzin zastępczych i koszty utrzymania dzieci w pieczy zastępczej. Łączna wartość projektu wyniosła 1 740 000,00 zł.

Celem projektu było zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Zrekrutowano 174 osoby (92 kobiet, 82 mężczyzn), m.in. **dzieci w pieczy zastępczej, rodziny zastępcze, usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej,** osoby z niepełnosprawnościami i ich otoczenie.

Uczestnicy projektu skorzystali z usług aktywnej integracji o charakterze:

- 1) społecznym,
- 2) edukacyjnym,
- 3) zawodowym.

Wachlarz zrealizowanych usług aktywnej integracji o charakterze społecznym oraz edukacyjnym:

- 1) spotkanie wielkanocne dla dzieci z pieczy zastępczej,
- 2) piknik z okazji Dnia Rodzicielstwa zastępczego w Przytoku,
- 3) zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne – korepetycje dla dzieci i młodzieży dla 95 dzieci z 11 przedmiotów w miejscu zamieszkania,
- 4) karnety na siłownię dla 1 osoby i karnety na basen dla 3 osób,
- 5) mnemotechniki dla 56 dzieci w miejscu zamieszkania,
- 6) poradnictwo prawne dla osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów, osób usamodzielnianych i rodzin zastępczych,
- 7) spotkanie integracyjne z okazji Dnia Pieczonego Ziemniaka,
- 8) cykliczne spotkania wspominkowe dla 20 osób z niepełnosprawnościami „O naszych najbliższych, którzy odeszli”,
- 9) zajęcia specjalistyczne – nauka języka migowego dla 2 dzieci głuchoniemych,
- 10) nauka gry na gitarze dla 3 dzieci z pieczy zastępczej w miejscu zamieszkania,
- 11) spotkanie andrzejkowe dla dzieci z pieczy zastępczej,

- 12) warsztaty edukacyjno-integracyjne z odlewu figur gipsowych dla 10 osób z niepełnosprawnościami,
- 13) zajęcia sensoryczne dla 2 dzieci z pieczy zastępczej,
- 14) grupy wsparcia dla dzieci i młodzieży z pieczy zastępczej,
- 15) wyjazdowe warsztaty edukacyjno – rekreacyjne Ferie 2020r. – dla 30 osób – młodzieży z pieczy zastępczej do Świeradowa Zdrój,
- 16) zakup i dostarczenie płynów do dezynfekcji rąk dla rodzin zastępczych, do miejsca ich zamieszkania na terenie powiatu zielonogórskiego,
- 17) wyjazdowe warsztaty rekreacyjno – edukacyjne dla 24 osób z niepełnosprawnościami i ich otoczenia do Jastrzębiej Góry,
- 18) wyjazdowe warsztaty edukacyjno – rekreacyjne dla rodzin zastępczych z dziećmi do lat 15 – dla 55 osób do Opalenicy,
- 19) wyjazdowe warsztaty rekreacyjno – edukacyjne dla 37 osób – młodzieży z pieczy zastępczej do Karpacza,
- 20) warsztaty on – line pn. „Magiczne Święta 2020” dla 120 dzieci i młodzieży z pieczy zastępczej,
- 21) psychoterapia rodzinna i indywidualna dla 4 uczestników, w tym 3 z pieczy zastępczej.
- 22) kurs chustonoszenia i masażu Schantala dla 1 uczestniczki,
- 23) usługi fryzjerskie dla 4 wychowanek Domu Dziecka w Klenicy,
- 24) warsztaty o zdrowiu, modzie i urodzie dla 4 wychowanek Domu Dziecka w Klenicy,
- 25) zajęcia z samoobrony dla 9 wychowanków Domu Dziecka w Klenicy,
- 26) artterapia dla 20 osób z niepełnosprawnościami, w z pieczy zastępczej,
- 27) zajęcia nauki gry na gitarze dla 1 wychowanki rodziny zastępczej w formie zajęć indywidualnych,
- 28) zajęcia nauki obsługi komputera dla 1 rodzica zastępczego,
- 29) zajęcia nauki Kravmagi dla 2 początkujących, w tym z pieczy zastępczej,
- 30) zajęcia plastyczne dla 1 chłopca z rodziny zastępczej,
- 31) warsztaty on – line pn. „Dekoracje wielkanocne 2021” dla 78 dzieci i młodzieży z rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- 32) indywidualne warsztaty logicznego myślenia dla 1 dziewczynki z rodziny zastępczej,
- 33) zakup i dostarczenie środków ochrony indywidualnej – maseczki jednorazowe dla uczestników projektu (65 środowisk rodzinnych), w tym rodzin zastępczych,
- 34) spotkania wychowawcze i praca socjalna na rzecz 174 uczestników projektu i ich otoczenia.



Ze wsparcia w ramach **reintegracji zawodowej**, które realizował Partner skorzystało 72 pełnoletnie osoby, tj. 35 kobiet i 37 mężczyzn.

W ramach **instrumentu zawodowego** zrealizowano:

- 1) indywidualne i grupowe doradztwo zawodowe dla 68 osób,
- 2) indywidualne pośrednictwo pracy dla 33 osób,
- 3) staże zawodowe dla 9 osób na stanowiskach:
  - a) pracownik administracyjno – biurowy – 1
  - b) sprzedawca – 1
  - c) pomocnik kucharza – 1
  - d) mechanik samochodowy – 2
  - e) pracownik gospodarczy – 1
  - f) monter instalacji wodno – kanalizacyjnej – 1
  - g) spawacz – 1
  - h) florysta – 1
- 4) kursy zawodowe dla 32 osób, i tak:
  - a) kurs prawa jazdy kat B dla 18 osób
  - b) kurs obsługi wózków jezdniowych dla 4 osób
  - c) kurs spawania metodą MAG dla 4 osób
  - d) kurs kulinarny dla 6 osób
  - e) kurs florystyczny dla 1 osoby
  - f) kurs języka niemieckiego z elementami języka handlowego dla 1 osoby
  - g) kurs języka migowego dla 3 osób
  - h) kurs stylizacji paznokci oraz kurs podologiczny dla 1 osoby
  - i) kurs Pierwsza Pomoc w Firmie oraz kurs ratownictwa drogowego dla 1 osoby
  - j) kurs języka angielskiego dla 1 osoby
  - k) kurs wizażu i masażu twarzy dla 2 osób
  - l) kurs przygotowawczy dla kandydatów na wychowawców wypoczynku oraz kurs dla kierowników wypoczynku dla 2 osób
  - m) kurs trenera personalnego + instruktora siłowni dla 1 osoby
  - n) kurs designu i grafiki dla 1 osoby
  - o) obsługa kas fiskalnych i terminala płatniczego dla 3 osób
  - p) kurs kadry, płace, ZUS dla 1 osoby
  - q) kurs obsługi komputera dla średniozaawansowanych -1 osoba.

Wszystkie działania w ramach projektu były bezpłatne i dopasowane do indywidualnych potrzeb i możliwości uczestników projektu. Za udział w działaniach projektowych uczestnikom przysługiwał zwrot kosztów dojazdu.

Ponadto, w roku 2020 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze realizowało projekt **„Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID – 19”** - Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 - Działanie 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym, PI 9iv: Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym. Wydatkowano środki finansowe na kwotę 263 583,12 zł.

W ramach projektu tut. Centrum zakupiło, a następnie przekazało rodzinom zastępczym oraz placówkom opiekuńczo–wychowawczym na terenie powiatu zielonogórskiego:

- 1) 78 laptopów z oprogramowaniem i torbą na laptopa,
- 2) 14 urządzeń wielofunkcyjnych,
- 3) 4 szt. słuchawek gamingowych,
- 4) 1 797 maseczek jednorazowych,
- 5) 5 050 rękawiczek jednorazowych,
- 6) 102 litrów płynu do dezynfekcji rąk,
- 7) 98 termometrów bezdotykowych,
- 8) 4 lampy bakteriobójcze bezpośredniego działania.

Sprzęt komputerowy i audiowizualny posłużył dzieciom do nauki w warunkach zdalnego nauczania.

Wsparcie finansowe ze środków Unii Europejskiej dało możliwość rozszerzenia wachlarza usług świadczonych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze im. Jana Pawła II oraz podniesienia poziomu pracy na rzecz osób potrzebujących.

Natomiast współpraca z Lubuskim Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wlkp. umożliwiła udział dzieci z powiatu zielonogórskiego w wypoczynku letnim. W 2018 roku dzieci odwiedziły Rudno, w 2019 roku zorganizowano wyjazd do Jastrzębiej Góry, a w 2020 roku do Korbielowa. Każdy wyjazd dzieci trwał 14 dni.

Poniższa tabela prezentuje liczbę dzieci wychowujących się w pieczy zastępczej, które korzystały z wyżej wymienionych kolonii. Z danych wynika, że wyjazdy te cieszą się niesłabnącą popularnością, jednak liczba miejsc kolonijnych jest ograniczona.

Rok	Liczba dzieci, które wzięły udział w wypoczynku
2018	80
2019	35
2020	62

Tabela 1. Liczba wychowanków pieczy zastępczej uczestniczących w wypoczynkach zorganizowanych.

Ponadto, tut. Centrum od lat współpracuje z **organizacjami pozarządowymi** działającymi w obszarze pomocy dziecku i rodzinie, w tym z:

- 1) Fundacją Ernst&Young,
- 2) Lubuskim Stowarzyszeniem na Rzecz Kobiet BABA w Zielonej Górze,
- 3) Towarzystwem Rozwoju Rodziny,
- 4) Terenowym Komitetem Ochrony Praw Dziecka,
- 5) SOS Ośrodkiem Wsparcia Rodzin,
- 6) Fundacją Wzajemnej Pomocy ARKA,
- 7) Stowarzyszeniem Mały Człowiek.

Wymiana informacji pomiędzy PCPR a ww. organizacjami, informowanie o działalności i świadczonej pomocy, udostępnianie broszur, wizytówek i pozostawanie w stałym kontakcie wspiera działania w zakresie interwencji kryzysowej oraz pomocy dzieciom i ich rodzicom biologicznym, jak również rodzinom zastępczym z terenu powiatu zielonogórskiego.

W ramach **propagowania rodzicielstwa zastępczego**, PCPR co roku przygotowuje ulotki, kalendarze, plakaty oraz inne gadżety, które zostają wykorzystane podczas festynów i innych imprez organizowanych na terenie powiatu, a także są przekazywane do ośrodków pomocy społecznej.

W roku 2020 PCPR wzięło udział w konkursie grantowym na **kampanię społeczną promującą rodzicielstwo zastępcze**, którego organizatorem była Fundacja Ernst&Young. Projekt kampanii został doceniony przez organizatorów. Jako laureat konkursu otrzymaliśmy dofinansowanie na przeprowadzenie działań promocyjnych dot. rodzicielstwa zastępcze na lata 2020 – 2021. W ramach działań prowadzonych przez rok trwania kampanii, mimo ograniczeń sanitarno-epidemicznych związanych z pandemią COVID-19, przeprowadzono

kampanię na terenie powiatu zielonogórskiego oraz Miasta Zielona Góra. Działania jakie podjęto w ramach Kampanii Społecznej „Podziel się domem. Zostań rodziną zastępczą!” skupiły się na dotarciu do jak najliczniejszej grupy odbiorców, wśród mieszkańców powiatu zielonogórskiego, ale również Miasta Zielona Góra.

Nadrzędnym celem kampanii była poprawa wizerunku rodzin zastępczych i dzieci wychowujących się w nich oraz zachęcenie społeczności lokalnej do zgłaszania się na kandydatów na rodziny zastępcze. Między innymi dzięki działaniom promocyjnym, do PCPR **zgłosiło się 16 osób**, które zdecydowały się zostać rodzinami zastępczymi dla dzieci z terenu powiatu zielonogórskiego. Wszyscy uczestnicy ukończyli szkolenie PRIDE dla kandydatów na rodziny zastępcze, a spośród nich w roku 2021 - 9 osób otrzymało kwalifikacje na zostanie rodzinami zastępczymi.

Główne działania promocyjne jakie podjęto w ramach kampanii społecznej „Podziel się domem. Zostań rodziną zastępczą!” :

1. Artykuły w prasie lokalnej – Gazeta Lubuska – nakład wydania 50 tysięcy.
2. Wideo-audycje w lokalnej rozgłośni radiowej uniwersyteckiego radia Indeks.
3. Prowadzenie profilu w mediach społecznościowych, aktualizowanie i informowanie o podejmowanych działaniach; na podstawie statystyk udostępnianych na portalu społecznościowych, szacuje się, że posty z kampanii dotarły do blisko 15 tysięcy odbiorców.
4. Prowadzenie strony internetowej, aktualizowanie i informowanie o podejmowanych działaniach.
5. Plakaty i ulotki w formie materiałów promocyjnych, zostały rozdysponowane między placówkami ochrony zdrowia, ośrodki kultury, urzędy gmin i miasta, Uniwersytet Zielonogórski, szkoły i przedszkola.
6. Plakaty rozdysponowane w autobusach elektrycznych poruszających się na terenie Miasta Zielona Góra.
7. Bilboardy w 2 typach – mobilny rozdysponowany w gminach oraz bilbord świetlny umieszczony na terenie Miasta Zielona Góra, w lokalizacji najliczniej odwiedzanej przez mieszkańców miasta i powiatu.
8. Konkurs szkolny „Dobry Dom” – konkurs plastyczno – literacki skierowany do uczniów szkół podstawowych (klasy 1-3) mających swoje siedziby na terenie powiatu zielonogórskiego.

W działania kampanijne, zaangażowano zawodowe rodziny zastępcze z terenu powiatu zielonogórskiego, a w okresie końcowym kampanii, również kandydatów na rodziców zastępczych uczestniczących w szkoleniu PRIDE.

PCPR posiada także własną stronę internetową, na której zamieszczane są bieżące informacje dotyczące funkcjonowania Centrum, naborów oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, realizowanych projektach, możliwych formach uzyskania wsparcia. W siedzibie Centrum prowadzona jest także gazetka informacyjna, aktualizowana o informacje z bieżących działań.

Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego, wspieranie rodzin zastępczych i ich wychowanków, a także troska o jakość świadczonych usług to podstawowe obszary bieżącej pracy Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Pracownicy Organizatora systematycznie **podnoszą swoje kwalifikacje** przez udział w szkoleniach, seminariach, konferencjach czy forach dotyczących obszarów pomocy społecznej i pieczy zastępczej.

W latach 2018 – 2020 pracownicy Zespołu pieczy zastępczej wzięli udział w następujących szkoleniach, m.in.:

#### **2018r.**

1. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej.
2. Akademia zarządzania.
3. Praca socjalna z osobami starszymi.
4. RODO – stosowanie w praktyce.
5. Proces usamodzielnienia dziecka przyjętego do pieczy zastępczej.

#### **2019r.**

1. Akademia Profesjonalnego Mediatora specjalizacja Mediacje Rodzinne.
2. Kwalifikowalność wydatków w projektach współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach RPO L2020.
3. Obsługa systemu SOW.
4. Pride – Rodzinna Piecza Zastępcza.
5. Konferencja – O nastolatkach.
6. Szkolenie – Rozumieć rozwój dzieci i młodzieży.
7. Szkolenie – Autyzm, Zespół Aspergera, dzieci z nadpobudliwością psychoruchową i zaburzenia odżywiania.

#### **2020r.**

1. Webinarium – Cyberprzestępstwo.
2. Szkolenie dla służb współpracujących i tworzących system wspierania rodziny i pieczy zastępczej oraz adopcji.
3. Szkolenie w ramach projektu „Dla rodziny – doskonalenie zawodowe kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej”.

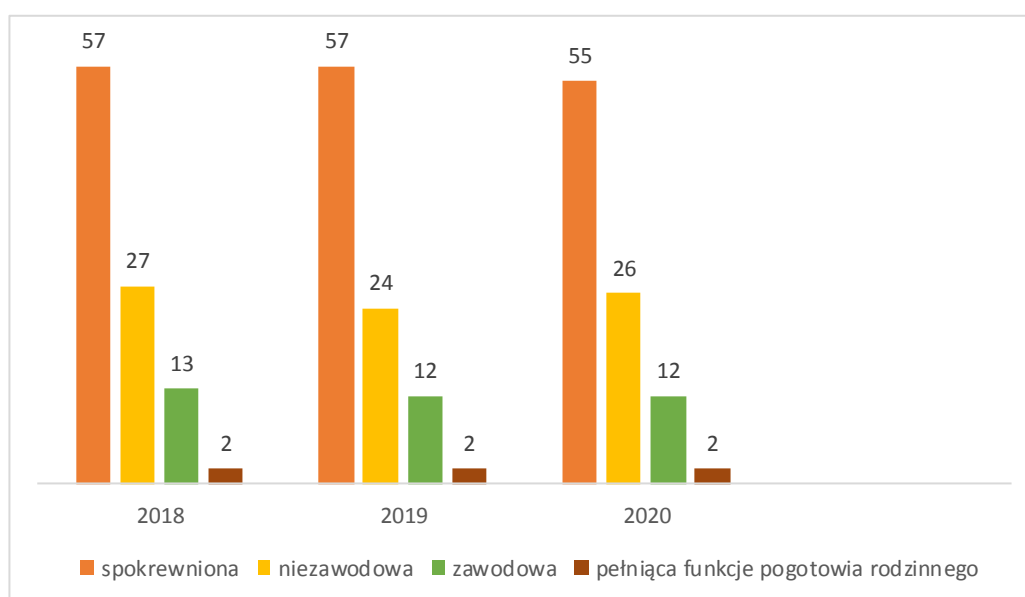
4. Superwizja pracowników socjalnych.
5. Szkolenie uprawniające do wykorzystywania narzędzia „Karty ocen rozwoju Psychoruchowego”.
6. Kurs: KORP – standaryzowane narzędzie do diagnozy funkcjonalnej dziecka w wieku od 1 roku życia do 9 roku życia.
7. Starogardzka Konferencja „Dziecko pokrzywdzone przestępstwem”.
8. 17. Ogólnopolska Konferencja „Dziecko Pokrzywdzone Przestępstwem”.

### 6.1. Charakterystyka rodzinnej pieczy zastępczej

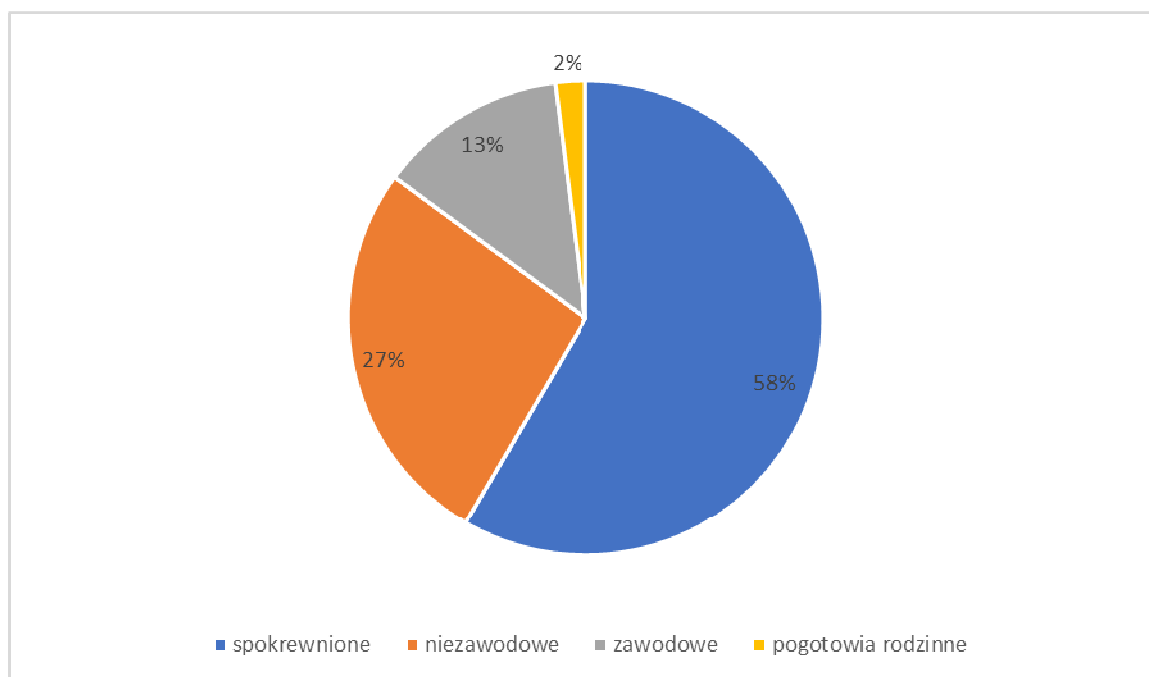
Najbardziej pożądaną formą pieczy zastępczej jest forma rodzinna z uwagi na możliwość stworzenia warunków opieki i wychowania najbardziej zbliżonych do rodziny naturalnej.

Rodzinna piecza zastępcza sprawowana jest w formie:

- 1) rodziny zastępczej
  - a) spokrewnionej,
  - b) niezawodowej,
  - c) zawodowej, w tym:
    - specjalistycznej
    - pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego,
- 2) rodzinnego domu dziecka.



Wykres 2. Liczba rodzin zastępczych w latach 2018 – 2020 z uwzględnieniem typu rodziny.

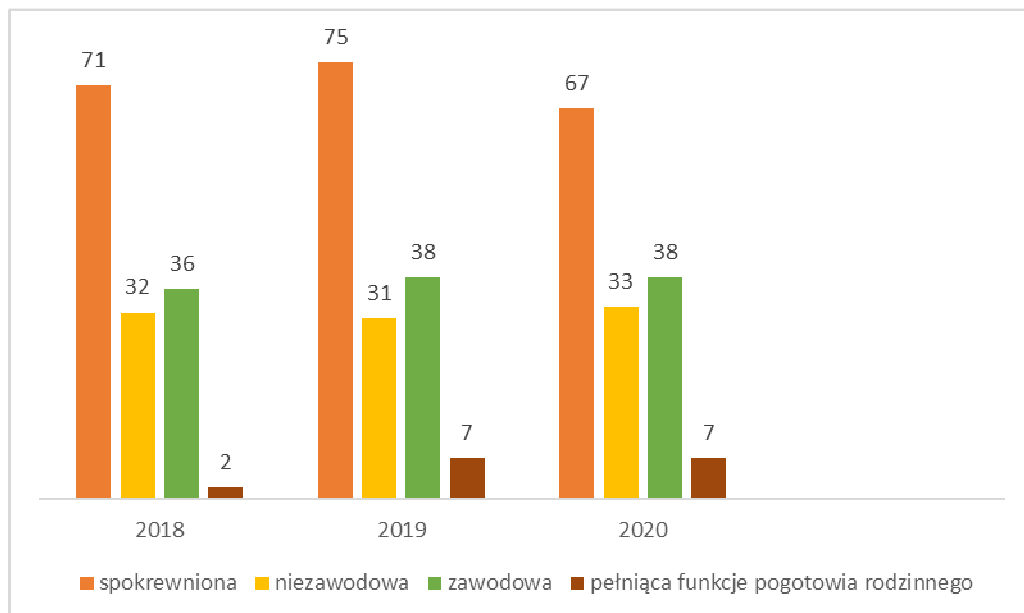


Wykres 3. Procentowy udział rodzin zastępczych wg typu - w latach 2018-2020.

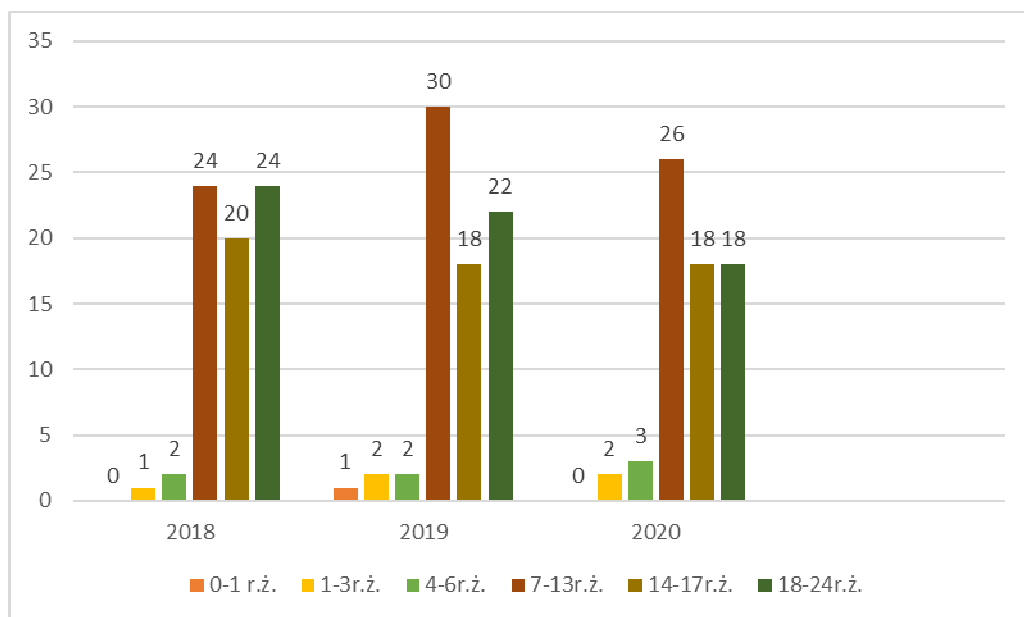
Niewątpliwą słabością systemu pieczy zastępczej w powiecie zielonogórskim jest **brak rodzin zastępczych zawodowych specjalistycznych**. Kompetencje posiadane przez takie rodziny mogłyby istotnie wspomóc opiekę nad dziećmi o szczególnych potrzebach wychowawczych.

Przedstawione dane wskazują, że najliczniejszą grupę rodzin zastępczych stanowią **rodziny spokrewnione**. W latach 2018 – 2020 wychowywało się w nich **58% dzieci** w rodzinnej pieczy zastępczej. Niezależnie od zalet, jakie posiada opieka osób spokrewnionych, należy zaznaczyć, że część z nich w dalszym ciągu **nie wywiązuje się poprawnie ze spoczywających na nich zadaniach**. W związku z wprowadzeniem funkcji koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej zauważalny jest jednak wzrost świadomości rodzin spokrewnionych na potrzeby dzieci, kładziony jest coraz większy nacisk na prawidłowe wychowanie oraz odpowiednie wykształcenie, które w przyszłości może skutkować lepszymi warunkami życia młodych ludzi.

Rodzina oddziałuje na socjalizację dziecka poprzez warunki bytowe, status społeczny, sposób życia, zainteresowania członków rodzin, obyczaje i stabilność. Zaawansowany wiek rodziców zastępczych może być jedną z przyczyn zwiększającej się dysfunkcjonalności rodziny. Wraz z wiekiem zmniejsza się sprawność fizyczna i zdolności zarobkowe opiekunów, a także zwiększa się tzw. różnica pokoleniowa, która nie sprzyja trwałym i mocnym więzom między rodzicami zastępczymi a wychowankiem.

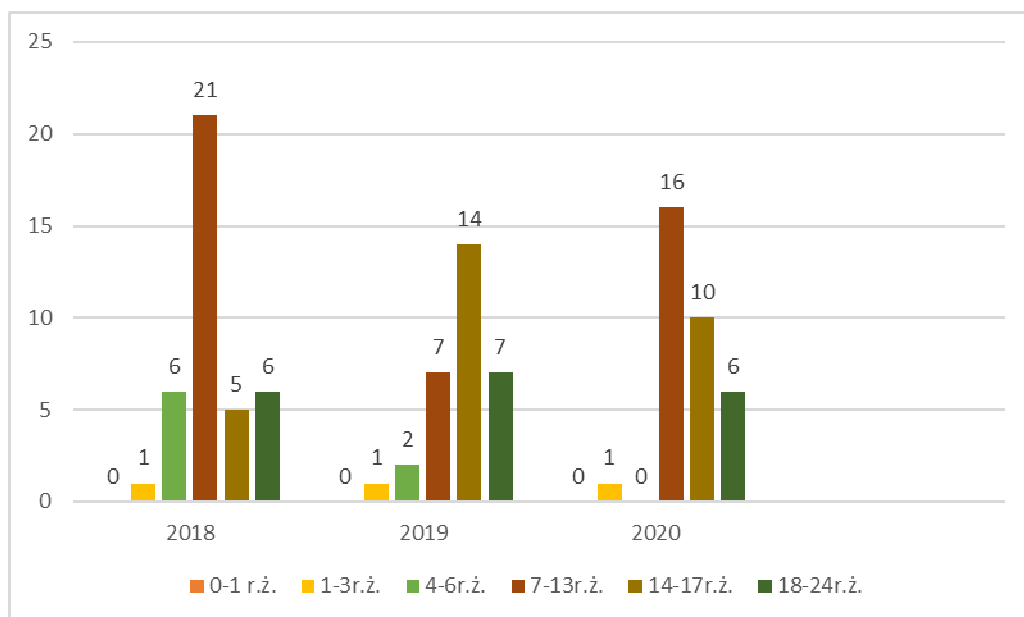


Wykres 4. Liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej z uwzględnieniem typu rodziny.

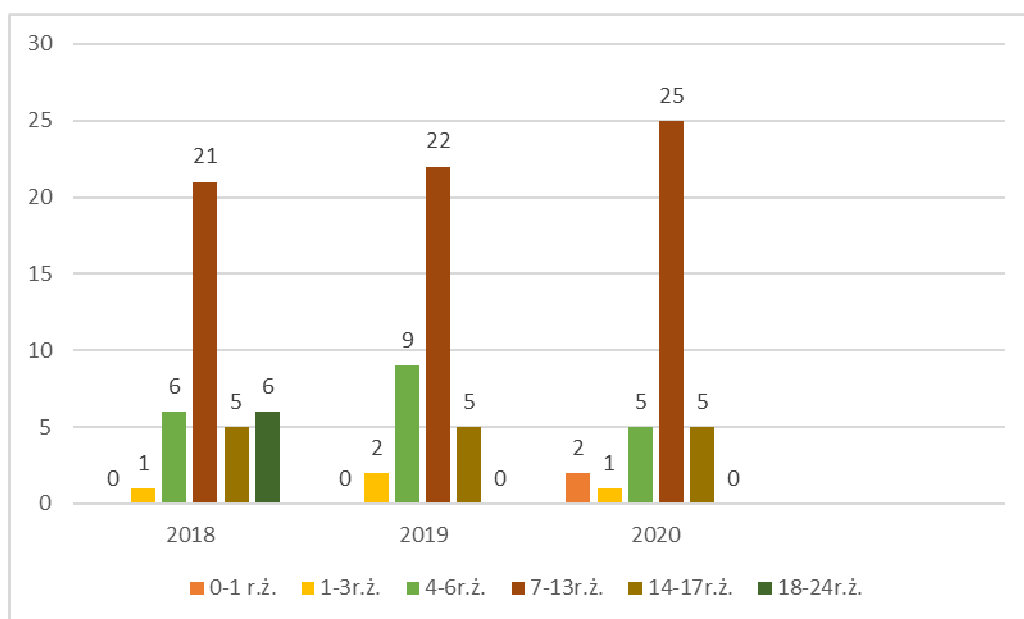


Wykres 5. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych w latach 2018 – 2020 z uwzględnieniem wieku.

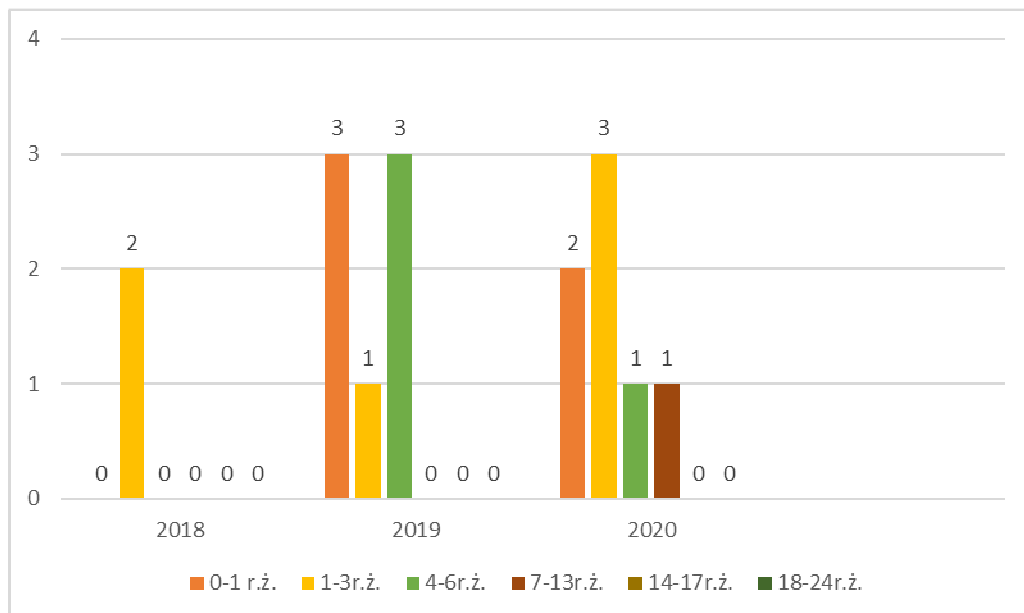




Wykres 6. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych w latach 2018 – 2020 z uwzględnieniem wieku.



Wykres 7. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych w latach 2018 – 2020 z uwzględnieniem wieku.

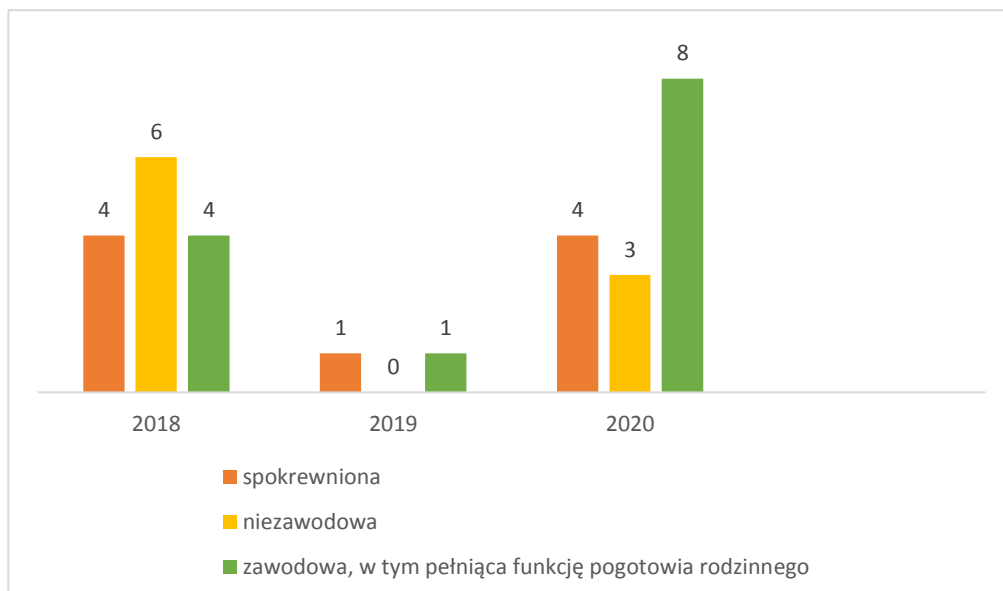


Wykres 8. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego w latach 2018 – 2020 z uwzględnieniem wieku.

Liczba dzieci w poszczególnych typach rodzin i latach poddanych analizie została podana wg stanu na 31. grudnia danego roku.

**Najliczniejszą** grupą w pieczy są dzieci w wieku **7 – 13 lat**, a **najmniej liczną** – dzieci **do lat 3**. Uzasadnieniem dla małej liczby najmłodszych dzieci stanowi tendencja do kwalifikowania ich do przysposabiania. Rzadkością jest natomiast przysposabianie starszych dzieci, dlatego środowisko pieczy zastępczej, do którego trafiają, stanowi najczęściej to, w którym pozostają do czasu usamodzielnienia.

Poniżej przedstawiono napływ dzieci do rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018 – 2020 z uwzględnieniem typu rodzin zastępczych.



Wykres 9. Napływ dzieci do rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018 – 2020 z uwzględnieniem typu rodzin zastępczych.

Dane wskazują, że najwięcej dzieci zostało umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych, w tym pełniących funkcję pogotowia rodzinnego.

Na koniec roku 2020 Powiat Zielonogórski dysponował dwiema rodzinami zastępczymi zawodowymi pełniącymi funkcję pogotowia rodzinnego.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego może przebywać w tym samym czasie nie więcej niż troje dzieci.

W poniższej tabeli przedstawiono podsumowanie wydatków na świadczenia dla rodzin zastępczych.

Rok \ Kategoria	2018	2019	2020
Świadczenia dla rodzin zastępczych - w tym wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych	2 362 922,00 zł	2 189 758,00 zł	2 300 474,00 zł

Tabela 2. Wysokość wydatków na świadczenia (zł) dla rodzin zastępczych z terenu powiatu zielonogórskiego.

Najwięcej środków przeznaczono na świadczenia dla rodzin zastępczych w 2018 roku.

## 6.2. Charakterystyka instytucjonalnej pieczy zastępczej

Instytucjonalną pieczę zastępczą, zgodnie z art. 93 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej tworzą:

- 1) placówki opiekuńczo – wychowawcze,
- 2) regionalne placówki opiekuńczo – wychowawcze,
- 3) interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Na terenie powiatu zielonogórskiego działają 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego przeznaczone dla 10 dzieci każda oraz Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych.

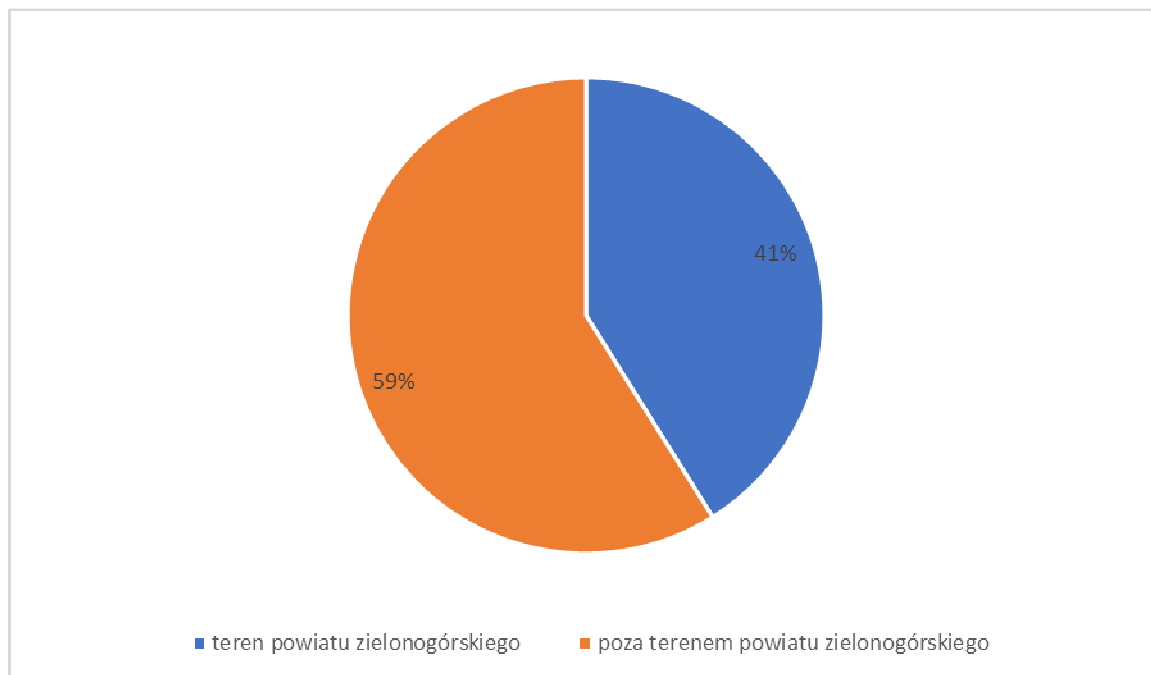
	Liczba dzieci - w POW w Klenicy	Liczba dzieci - placówki poza powiatem	Liczba dzieci ogółem
<b>2018</b>	16	31	<b>47</b>
<b>2019</b>	18	24	<b>42</b>
<b>2020</b>	19	21	<b>40</b>

Tabela 3. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy instytucjonalnej w latach 2018– 2020.

Poniższa tabela przedstawia liczbę dzieci umieszczoną w placówkach na terenie powiatu zielonogórskiego i poza nim – wg gminy pochodzenia dziecka.

Gmina pochodzenia dziecka	Liczba dzieci – w POW w Klenicy (na terenie powiatu)			Liczba dzieci - Placówki opiekuńczo - wychowawcze poza terenem powiatu		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Babimost	0	0	1	0	0	1
Bojadła	0	0	0	2	2	2
Czerwieńsk	4	4	4	9	6	7
Kargowa	2	2	2	1	0	0
Nowogród Bobrzański	1	0	0	3	3	1
Sulechów	5	7	7	8	5	4
Świdnica	0	0	1	3	3	3
Trzebiechów	0	0	0	1	1	1
Zabór	0	0	0	4	4	2
Zielona Góra	4	4	2	0	0	0
Powiat Nowa Sól	0	1	1	0	0	0
Powiat Krosno Odrzańskie	0	0	1	0	0	0
<b>Dzieci razem</b>	<b>16</b>	<b>18</b>	<b>19</b>	<b>31</b>	<b>24</b>	<b>21</b>

Tabela 4. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy instytucjonalnej w latach 2018– 2020 - wg gminy pochodzenia dziecka.



Wykres 10. Dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Z powyższego wykresu wynika, że **59% dzieci** z terenu powiatu zielonogórskiego nadal przebywa w instytucjonalnej pieczy zastępczej **poza powiatem**. Podstawowym powodem umieszczenia dzieci w placówkach poza terenem powiatu zielonogórskiego był brak miejsc w Domu Dziecka.

W pierwszej kolejności dzieci pochodzące z terenu powiatu zielonogórskiego umieszczane są w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Klenicy. W przypadku braku wolnych miejsc w tych placówkach, PCPR poszukuje wolnych miejsc w placówkach najbliższej miejsca zamieszkania dzieci. W przypadku braku wolnych miejsc w placówkach w powiatach ościennych, poszukiwane są miejsca w dalszych miejscowościach.

Utrzymanie wychowanków w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przedstawia się następująco:

Rok	2018	2019	2020
Utrzymanie wychowanków w placówce opiekuńczo – wychowawczej w Klenicy	400 795,00 zł	629 014,00 zł	767 209,00 zł
Utrzymanie wychowanków w placówkach opiekuńczo - wychowawczych poza terenem powiatu	1 719 003,00 zł	1 558 685,00 zł	1 211 577,00 zł

Tabela 5. Wydatki za pobyt wychowanków w instytucjonalnej pieczy zastępczej z uwzględnieniem położenia placówki.

Analiza powyższych danych wskazuje na wzrost wydatków za pobyt wychowanków w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Klenicy i obniżanie z roku na rok wydatków za pobyt dzieci pochodzących z terenu powiatu zielonogórskiego a umieszczonych w placówkach na terenie innych powiatów.

### 6.3. Usamodzielnianie wychowanków pieczy zastępczej

Usamodzielnienie to długotrwały proces, który wymaga widzenia osoby usamodzielniającej się w szerokim spektrum jej potrzeb i sytuacji życiowej. Wielu wychowanków ma problemy związane z wychowywaniem się poza rodziną. Są to przede wszystkim problemy emocjonalne, trudności z nawiązywaniem relacji i podtrzymywaniem więzi. Decyzje wychowanków co do wyboru poziomu i kierunku kształcenia, często są podejmowane bez uwzględnienia ich własnych predyspozycji, zainteresowań oraz sytuacji na rynku pracy. Potrzebne są działania przyczyniające się do rozwoju kompetencji społecznych, odkrywania własnego potencjału, zainteresowań i podejmowanie działań w kierunku ich rozwijania. Ważne wydaje się również udzielanie wsparcia w zakresie wiedzy o rynku pracy, edukacji o zawodach, zdobyciu pierwszych doświadczeń zawodowych. Nie mniej istotna jest pomoc w uzyskaniu stabilizacji mieszkaniowej.

Osobie pełnoletniej opuszczającej rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, czyli „osobie usamodzielnianej”, przyznaje się pomoc pieniężną na:

- 1) kontynuowanie nauki,
- 2) usamodzielnienie,
- 3) zagospodarowanie,

Udziela się również pomocy w uzyskaniu:

- 1) odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- 2) zatrudnienia.

Warunkiem przyznania pomocy na kontynuowanie nauki i na usamodzielnienie jest złożenie wniosku oraz posiadanie zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielnienia.

**Indywidualny program usamodzielnienia** jest opracowywany przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielnienia (w tym także koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej) co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności, a następnie jest zatwierdzany przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie.

**Pomoc na kontynuowanie nauki** przyznaje się osobie usamodzielnianej, jeżeli kontynuuje naukę:

- 1) w szkole;
- 2) w zakładzie kształcenia nauczycieli;
- 3) na uczelni;
- 4) na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielniania;
- 5) u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego.

Pomoc na kontynuację nauki przyznaje się na czas nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą **25. roku życia**. Pomoc przysługuje w czasie trwania odpowiednio roku szkolnego, roku akademickiego, kursu albo przygotowania zawodowego i wynosi obecnie **566 zł miesięcznie**.

Wysokość **pomocy na usamodzielnienie** jest określona ustawowo<sup>1</sup> i wynosi obecnie:

- 1) w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną — nie mniej niż 3.730 zł,
- 2) w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-wychowawczą:
  - a) nie mniej niż 7.458 zł — jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres powyżej 3 lat,
  - b) nie mniej niż 3.730 zł — jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres od 2 do 3 lat,
  - c) nie mniej niż 1.865 zł — jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres poniżej 2 lat, nie krócej jednak niż przez okres roku.

**Pomoc na zagospodarowanie** jest wypłacana jednorazowo, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą **26. roku życia**, aktualnie w wysokości nie niższej niż 1.695 zł, a w przypadku osoby legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności w wysokości nie niższej niż 3.390 zł. Pomoc na zagospodarowanie może być przyznana w formie rzeczowej.

---

<sup>1</sup> Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020r. poz. 821 z późn. zm.)

Sytuacja finansowania usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Wychowankowie rodzin zastępczych			Wychowankowie pieczy instytucjonalnej		
	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Pomoc na kontynuowanie nauki	69 988,16	72 257	73 960	65 814,92	60 570	61 824
Pomoc na usamodzielnienie i zagospodarowanie	11 559,98	30 380	8 516	6 814,57	13 878	15 455
<b>OGÓŁEM (zł)</b>	<b>81 548,14</b>	<b>102 637,00</b>	<b>82 476,00</b>	<b>72 629,49</b>	<b>74 448,00</b>	<b>77 279,00</b>

Tabela 6. Wydatki na świadczenia (zł) dla osób usamodzielnianych z uwzględnieniem „pochodzenia” wychowanka.

Z powyższych zestawień wynika, że najwięcej środków na pomoc dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej kierowanych jest na pomoc na kontynuowanie nauki. Najwięcej środków finansowych przekazano na ten cel dla usamodzielniających się wychowanków rodzin zastępczych w 2020 roku.

Poza wsparciem finansowym osób usamodzielniających się podejmowane są działania mające na celu ułatwienie startu w dorosłość. W ramach tych działań PCPR zaprasza osoby usamodzielniające się do podtrzymywania dotychczasowej współpracy w ramach dodatkowych programów realizowanych przez Centrum i finansowanych w ramach funduszy krajowych oraz unijnych.

Pomocą dla osób usamodzielniających się służą specjaliści zatrudnieni w PCPR – psycholog, pedagog, prawnik i pracownik socjalny – udzielając informacji o prawach i uprawnieniach oraz wsparcia w procesie usamodzielniania. Informacje o dostępnych formach pomocy i realizowanych projektach, z których skorzystać mogą osoby usamodzielniające się, są na bieżąco umieszczane na stronie internetowej PCPR.



## 7. Cele i zadania programu

### Główny cel programu: Rozwój pieczy zastępczej w powiecie zielonogórskim

Obszar	Kierunki działania	Sposoby realizacji	Podmioty odpowiedzialne	Wskaźniki realizacji celów
<b>1. Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>Promocja rodzicielstwa zastępczego.</li> <li>Poprawa wizerunku rodzicielstwa zastępczego.</li> <li>Działania na rzecz pozyskiwania kandydatów na rodziny zastępcze i rodzinny dom dziecka.</li> <li>Działania na rzecz powstawania profesjonalnych form rodzinnej pieczy zastępczej (rodzin zastępczych zawodowych, rodzinnych domów dziecka).</li> <li>Tworzenie nowych rodzin zastępczych i rodzinnego domu dziecka.</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>Prowadzenie lokalnych kampanii społecznych promujących ideę rodzicielstwa zastępczego przez rozpowszechnianie ulotek, plakatów i broszur oraz prowadzenie tablicy tematycznej przy PCPR.</li> <li>Prowadzenie serwisu informacji o rodzicielstwie zastępczym w ramach strony internetowej PCPR.</li> <li>Współpraca z gminami i organizacjami pozarządowymi.</li> <li>Prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe i rodzinny dom dziecka.</li> <li>Prowadzenie ciągłego naboru do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka – informowanie przez stronę internetową, materiały promujące, media, tablicę przy PCPR.</li> </ol>	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie przy współpracy z:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>ośrodkami pomocy społecznej,</li> <li>szkołami,</li> <li>sądami,</li> <li>organizacjami pozarządowymi.</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>Liczba ulotek/ broszur/ plakatów.</li> <li>Liczba odsłon portalu społecznościowego i strony www.</li> <li>Liczba kandydatów na rodziny zastępcze i rodzinny dom dziecka.</li> <li>Liczba nowoutworzonych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka.</li> <li>Liczba przeprowadzonych szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe.</li> </ol>
<b>2. Wspieranie rodzinnej pieczy zastępczej</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>Zwiększenie dostępności do usług specjalistycznych.</li> <li>Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu wśród rodzin zawodowych.</li> <li>Prowadzenie szkoleń dla funkcjonujących rodzin zastępczych.</li> <li>Materialne wzmocnienie pieczy zastępczej.</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>Udzielanie specjalistycznego wsparcia pedagogicznego, psychologicznego, socjalnego, rodzinnego oraz prawnego.</li> <li>Utworzenie grup wsparcia dla tworzących rodziny zastępcze oraz ich wychowanków.</li> <li>Podnoszenie kompetencji i umiejętności u funkcjonujących rodzin zastępczych.</li> <li>Zatrudnianie osób do pomocy przy opiece nad dziećmi i pracach gospodarskich oraz rodzin pomocowych na wniosek rodzin zastępczych</li> </ol>	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie</p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>Liczba udzielonych porad specjalistycznych.</li> <li>Liczba działających grup wsparcia.</li> <li>Liczba szkoleń dla istniejących rodzin zastępczych.</li> <li>Liczba zatrudnionych osób do pomocy / rodzin pomocowych.</li> </ol>

	<ol style="list-style-type: none"> <li>5. Działania na rzecz integracji rodzin zastępczych.</li> <li>6. Podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców zastępczych.</li> </ol>	<p>zawodowych i niezawodowych.</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>5. Comiesięczna pomoc pieniężna na pokrycie kosztów utrzymania dziecka i dodatkowe świadczenia.</li> <li>6. Organizacja szkoleń wzmacniających kompetencje wychowawcze, społeczne, emocjonalne członków rodzin zastępczych.</li> <li>7. Organizacja imprez rekreacyjno - kulturalnych, festynów (wigilia, pikniki, festyny) oraz wypoczynku letniego.</li> <li>8. Informowanie o możliwości urlopu (ustawowo 30 dni / rok) i zapewnianie miejsca urlopowania dzieci.</li> <li>9. Stały kontakt z koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej.</li> <li>10. Zapraszanie rodzin zastępczych do udziału w projektach/programach autorskich.</li> </ol>		<ol style="list-style-type: none"> <li>5. Liczba imprez integracyjnych / zorganizowanych wypoczynków.</li> <li>6. Liczba uczestników imprez integracyjnych / zorganizowanego wypoczynku.</li> <li>7. Wysokość wsparcia finansowego udzielonego rodzinom zastępczym.</li> <li>8. Liczba zrealizowanych projektów/ programów autorskich.</li> <li>9. Liczba uczestników projektów/ programów autorskich.</li> </ol>
<p><b>3. Wspieranie wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej</b></p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Sporządzanie i pomoc w realizacji indywidualnych programów usamodzielniania.</li> <li>2. Pomoc w uzyskaniu wykształcenia, pracy, mieszkania.</li> <li>3. Praca nad aktywizacją zawodową i społeczną.</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Organizowanie szkoleń/spotkań edukacyjnych w zakresie doradztwa zawodowego.</li> <li>2. Zapewnienie dostępu do wsparcia specjalistycznego i porad pedagogicznych, psychologicznych, prawnych.</li> <li>3. Zapewnienie dostępu do mieszkań chronionych.</li> <li>4. Zapraszanie do udziału w projektach, w tym współfinansowanych z funduszy unijnych.</li> <li>5. Udzielanie wsparcia materialnego w postaci świadczeń na kontynuowanie nauki, usamodzielnianie oraz zagospodarowanie.</li> <li>6. Wsparcie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i pracownika socjalnego przy realizacji indywidualnych programów usamodzielniania.</li> </ol>	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie przy współpracy z:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) ośrodkami pomocy społecznej,</li> <li>2) Placówkami opiekuńczo-wychowawczymi w Klenicy,</li> <li>3) ośrodkami wychowawczymi i szkolno – wychowawczymi na terenie powiatu,</li> <li>4) Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Liczba udzielonych porad specjalistycznych.</li> <li>2. Wysokość środków przeznaczonych na wsparcie.</li> <li>3. Liczba uczestników projektów współfinansowanych z funduszy unijnych.</li> <li>4. Liczba udzielonych porad zawodowych.</li> <li>5. Liczba indywidualnych programów usamodzielniania.</li> </ol>

			5) w Sulechowie, ośrodkami prowadzącymi doradztwo zawodowe: PUP, CIS, CiPKZ, OHP, ABK, SZOK	
<b>4. Praca z rodziną biologiczną</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Działania na rzecz wzmocnienia więzi rodziców biologicznych i innych krewnych z dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej.</li> <li>2. Praca nad integracją rodzin biologicznych i dzieci w pieczy zastępczej.</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Pomoc w nawiązaniu kontaktu rodziny biologicznej z dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej.</li> <li>2. Konsultacje psychologiczne: omawianie bieżących trudności wynikających z procesu reintegracji, kontaktów z dzieckiem i opiekunami zastępczymi, a także minimalizowanie związanego z tym poziomu lęku, zwiększenie motywacji i wsparcie uczestników w odbudowie rodziny biologicznej, wsparcie w sytuacjach trudnych.</li> <li>3. Konsultacje prawne: upowszechnienie wiedzy prawnej - obowiązków spoczywających na rodzicach naturalnych i przysługujących im praw.</li> <li>4. Organizacja spotkań integracyjnych dla rodzin biologicznych i dzieci z pieczy zastępczej.</li> <li>5. Włączanie rodzin naturalnych w działania projektowe z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej.</li> <li>6. Współpraca z podmiotami wspierającymi reintegrację rodziny.</li> </ol>	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie przy współpracy z:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) ośrodkami pomocy społecznej),</li> <li>2) zespołami służby kuratorskiej.</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Zmiana ilościowa i jakościowa kontaktów rodziców naturalnych z dziećmi objętymi pieczą zastępczą oraz zaangażowania w proces wychowawczy (np. ilość i częstotliwość spotkań i urlopowań do domu rodzinnego, kontaktów telefonicznych, udziału w zebraniach szkolnych).</li> <li>2. Liczba rodziców biologicznych którzy wzięli udział w spotkaniach grupowych podnoszących kompetencje wychowawcze.</li> <li>3. Liczba rodziców biologicznych, którzy skorzystali z porad psychologa.</li> <li>4. Liczba rodziców biologicznych, którzy skorzystali z porad prawnika.</li> <li>5. Liczba rodzin biologicznych uczestniczących</li> </ol>

				<p>w spotkaniach integracyjnych.</p> <p>6. Liczba osób, które skorzystały z udziału w projektach z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej.</p> <p>7. Liczba rodzin biologicznych objętych wielostronną pomocą i wsparciem.</p>
<b>5. Monitorowanie jakości sprawowania pieczy zastępczej</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>Okresowe oceny funkcjonowania rodzin zastępczych i sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.</li> <li>Okresowe oceny sytuacji dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>Systematyczne wizyty koordynatorów w środowisku rodzin zastępczych.</li> <li>Dokonywanie okresowych (trymestralnych/półrocznych) ocen funkcjonowania dziecka w rodzinie zastępczej podczas spotkań w siedzibie PCPR.</li> <li>Przeprowadzanie przewidzianej ustawowo oceny predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej - co dwa lata.</li> <li>Uczestnictwo w cenie sytuacji dzieci umieszczonych w 2 placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Klenicy.</li> </ol>	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	<ol style="list-style-type: none"> <li>Liczba ocen rodzin zastępczych.</li> <li>Liczba opinii psychologa odnośnie predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.</li> <li>Liczba ocen sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej.</li> <li>Liczba ocen sytuacji dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.</li> </ol>
<b>6. Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>Podnoszenie kompetencji kadry pracującej na rzecz wsparcia dziecka i rodziny.</li> <li>Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu pracowników PCPR.</li> <li>Współpraca między instytucjami działającymi na rzecz dzieci i rodziny.</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>Organizacja / finansowanie szkoleń dla kadry PCPR.</li> <li>Superwizja pracy kadry PCPR.</li> <li>Spotkania interdyscyplinarne z przedstawicielami instytucji i organizacji pozarządowych.</li> <li>Wypracowanie procedur współpracy między instytucjami / organizacjami wspierającymi dzieci i rodziny.</li> </ol>	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	<ol style="list-style-type: none"> <li>Liczba spotkań interdyscyplinarnych.</li> <li>Liczba szkoleń dla pracowników PCPR.</li> </ol>

<p><b>7. Działania profilaktyczne w związku z pandemią Covid</b></p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Pomoc medyczna, w tym zapewnianie wyrobów medycznych.</li> <li>2. Podnoszenie świadomości pracowników, rodzin zastępczych i małoletnich dzieci w nich przebywających nt. zachowań profilaktycznych w pandemii.</li> <li>3. Ułatwienie edukacji zdalnej małoletnich dzieci .</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Przekazanie środków ochrony osobistej – maseczki, przyłbice, półmaski, płyny do dezynfekcji, rękawiczki ochronne, pleksi.</li> <li>2. Zgłoszenie chętnych pracowników oraz zawodowych rodzin zastępczych na szczepienia ochronne przeciw Covid.</li> <li>3. Przekazanie sprzętu komputerowego z oprogramowaniem oraz sprzętu audiowizualnego rodzinom zastępczym.</li> <li>4. Przekazanie rodzinom zastępczym instrukcji dot. procedury profilaktycznej w pandemii.</li> </ol>	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie przy współpracy ze Starostwem Powiatowym w Zielonej Górze oraz Lubuskim Urzędem Wojewódzkim w Gorzowie wielkopolskim i innymi urzędami i organizacjami</p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wykaz środków ochrony osobistej.</li> <li>2. Wykaz sprzętu komputerowego i audiowizualnego.</li> </ol>
--	--	--	---	--

## 8. Środowiska rodzinne zagrożone umieszczeniem dzieci w zastępczych formach opieki, współpraca z asystentem rodziny

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu to system zaplanowanych działań, które mają pomóc przywrócić takim rodzinom zdolności do pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Działania te wspomagają rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, w taki sposób, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałoby umieszczone w opiece zastępczej. Rodziny zagrożone kryzysem są stale monitorowane przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników medycznych i inne instytucje, w tym także – w razie potrzeby – przez Policję i kuratorów sądowych. Pomoc rodzinie realizowana jest w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej oraz organizowania spotkań dla rodzin, w tym grup wsparcia. Pomocą służą asystenci rodziny, rodziny wspierające oraz placówki wsparcia dziennego.

Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę, którą się opiekuje, podstawowego poziomu stabilności życiowej umożliwiającej jej wychowywanie dzieci.

Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, motywując rodzinę do aktywnego współdziałania w realizacji planu pracy z rodziną. **Praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.** Jednym z głównych przyczyn korzystania z pomocy asystentów rodzin jest problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami, takimi jak: zaburzenie struktury rodziny (związki nieformalne, rodziny niepełne), zaburzenie systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych np. bezrobocie, odejście, zgon współmałżonka, nadużywanie alkoholu, przemoc domowa, łamanie przez dzieci i młodzież panujących norm, obyczajów, wartości; problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się niedojrzałością emocjonalną, problemami we współżyciu z ludźmi, niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz trudnościami adaptacyjnymi. Problemy opiekuńczo - wychowawcze, przemoc, nadużywanie alkoholu w rodzinie są przyczyną umieszczania dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo-wychowawczych lub resocjalizacyjnych. Problem bezradności

w sprawach opiekuńczo-wychowawczych dotyczy również dzieci z tzw. dobrych domów, które nie mogą nawiązać poprawnych relacji z rówieśnikami.

Z uwagi na powyższe profesjonalna pomoc powinna być wczesna i mieć charakter profilaktyczny, wspierający rodzinę oraz aktywizujący rodzinę w celu poszukiwania rozwiązania problemu.

W Powiatowym programie rozwoju pieczy zastępczej na lata 2019 - 2021 zwrócono uwagę na niewielką liczbą rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny.

Podczas okresowych zespołów oceniających sytuację dziecka przebywającego w rodzinie zastępczej zaobserwowano niskie zainteresowanie rodziców biologicznych dziećmi, które przebywają w pieczy zastępczej.

## 9. Limit rodzin zastępczych zawodowych

Realizacja programu rozwoju pieczy zastępczej w powiecie zielonogórskim ma prowadzić do stworzenia takiego systemu, który w sytuacji konieczności zabezpieczenia dziecka, pozwoli na jego umieszczenie w rodzinnych formach pieczy zastępczej.

Konieczne jest utworzenie zawodowych i niezawodowych rodzin zastępczych, bowiem te rodziny, jak zaznaczono wcześniej, dają gwarancję profesjonalizmu i oczekiwanego standardu opieki nad małoletnimi dziećmi.

Zawodowe rodziny zastępcze będą tworzone w miarę potrzeb oraz zgodnie ze zgłoszeniami kandydatów na pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej.

W latach 2022-2024 zaplanowano utworzenie/przekształcenie 3 rodzin na zawodowe rodziny zastępcze każdego roku.

Rok	2022	2023	2024
Planowana liczba nowoutworzonych/przekształconych zawodowych rodzin zastępczych	3	3	3

Tabela 7. Limit rodzin zastępczych

## 10. Beneficjenci programu

Wszelkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego programu mają służyć poprawie sytuacji dzieci wychowujących się w rodzinach zastępczych, ze szczególnym wsparciem w zakresie umożliwienia im powrotu do rodzin biologicznych oraz wyrównywania deficytów wynikłych z pozostawania w środowisku wychowawczym, które nie zaspokajało podstawowych potrzeb dziecka.

Adresaci programu:

- 1) dzieci i młodzież umieszczone w pieczy zastępczej,
- 2) usamodzielniający się wychowankowie pieczy zastępczej,
- 3) rodziny zastępcze,
- 4) rodziny biologiczne.

## **11. Realizatorzy programu**

Głównym realizatorem Programu będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze, które zostało wyznaczone na organizatora pieczy zastępczej w powiecie zielonogórskim. Poszczególne zadania wynikające z celów Programu będą realizowane przy wsparciu instytucji i organizacji wyszczególnionych w tabeli opisującej cele Programu.

## **12. Czas i miejsce realizacji**

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2022 – 2024 będzie realizowany na terenie powiatu zielonogórskiego, w 9 poszczególnych gminach powiatu:

- 1) w gminach miejsko-wiejskich: Babimost, Czerwieńsk, Kargowa, Nowogród Bobrzański, Sulechów.
- 2) w gminach wiejskich: Bojadła, Świdnica, Trzebiechów, Zabór.

Przewidziane do realizacji zadania stanowią kontynuację działań w ramach poprzedniego programu rozwoju pieczy zastępczej. Wdrażanie nowych zadań rozpocznie się po uchwaleniu niniejszego programu i będzie kontynuowane do 2024 roku. Zadania programowe będą realizowane w formie ciągłej.

## **13. Zasady finansowania programu**

Program będzie finansowany ze środków własnych budżetu powiatu zielonogórskiego w ramach środków przyznanych dla PCPR. Jednocześnie środki będą pozyskiwane z funduszy krajowych w ramach programów osłonowych, organizacji zewnętrznych w ramach grantów na realizację poszczególnych działań oraz przy wsparciu środków uzyskanych w drodze naborów i konkursów z funduszy unijnych.

## **14. Monitoring i ewaluacja**

Monitoring działań będzie prowadzony systematycznie. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze im. Jana Pawła II w Zielonej Górze na bieżąco będzie oceniało



realizację programu, proponowało zmiany i aktualizację założeń, celów i skutecznych działań. W ramach rocznego sprawozdania z działalności PCPR będzie analizowany stopień realizacji programu.

Przedstawiony „Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2022 - 2024” jest dokumentem otwartym, co oznacza, że w miarę potrzeb i w wyniku ewaluacji zadania w nim zawarte mogą ulegać zmianie.

## Spis tabel i wykresów

### Tabele:

Tabela 1. Liczba wychowanków pieczy zastępczej uczestniczących w wypoczynkach zorganizowanych.

Tabela 2. Wysokość wydatków na świadczenia (zł) dla rodzin zastępczych z terenu powiatu zielonogórskiego.

Tabela 3. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy instytucjonalnej w latach 2018– 2020.

Tabela 4. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy instytucjonalnej w latach 2018– 2020 - wg gminy pochodzenia dziecka.

Tabela 5. Wydatki za pobyt wychowanków w instytucjonalnej pieczy zastępczej z uwzględnieniem położenia placówki.

Tabela 6. Wydatki na świadczenia (zł) dla osób usamodzielnianych z uwzględnieniem „pochodzenia” wychowanka.

Tabela 7. Limit rodzin zastępczych

### Wykresy:

Wykres 1. Rodzinne formy pieczy zastępczej.

Wykres 2. Liczba rodzin zastępczych w latach 2018 – 2020 z uwzględnieniem typu rodziny.

Wykres 3. Procentowy udział rodzin zastępczych wg typu - w latach 2018-2020.

Wykres 4. Liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej z uwzględnieniem typu rodziny.

Wykres 5. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych w latach 2018 – 2020 z uwzględnieniem wieku.

Wykres 6. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych w latach 2018 – 2020 z uwzględnieniem wieku.

Wykres 7. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych w latach 2018 – 2020 z uwzględnieniem wieku.

Wykres 8. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego w latach 2018 – 2020 z uwzględnieniem wieku.

Wykres 9. Napływ dzieci do rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018 – 2020 z uwzględnieniem typu rodzin zastępczych.

Wykres 10. Dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.